

YARGITAY BAŞKANLIĞI

ADLÎ YIL AÇIŐ KONUŐMASI
(2008 - 2009)

Hasan GERÇEKER
Yargıtay Birinci Başkanı

8 Eylül 2008

***Sayın Cumhurbaşkanım,
Değerli konuklar,
Değerli meslektaşlarım,
Yazılı ve görsel basının değerli mensupları,***

Sözlerime başlarken sizleri saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

Devletimizin, Anayasa ile yetki, görev ve sorumlulukları belirlenmiş üç ana erki yasama, yürütme ve yargı arasındaki yoğun çatışmalarla geçen bir yıldan sonra, bu çatışmaların sona ermesi, Anayasamızın öngördüğü çizgide demokratik, laik, sosyal hukuk devletinin tüm ölçütleriyle yaşama geçmesi, bu güzel ülkemizde (bir yetkin sinema adamının dediği gibi bu güzel ve yalnız ülkede) tüm bireyler, kurumlar arasında, barış, kardeşlik, huzur, güven, karşılıklı sevgi ve saygının gerçekleşmesi, sorunların çözümünde, karşıt görüşler ortaya konulurken hakarete, asılsız isnatlara, iftiraya varmayacak, gönüllerde onarılması mümkün olmayan yaralar açmayacak şekilde, demokrasinin gereği olan ve ona uygun bir tartışma ortamının oluşması dileğiyle 2008–2009 Adli Yılıni açarken, bu anlamlı günde bizlerle birlikte olarak, onur verdiğiniz için sizlere en içten duygularla şükranlarımı sunuyor, kendim ve Kurumum adına teşekkür ediyorum.

Geçen yıl yitirdiğimiz meslektaşlarımızı rahmetle anıyor, emeklilik ya da başka nedenlerle, aramızdan ayrılanlara da bundan sonraki yaşamlarında, mutluluk, sağlık ve esenlikler diliyor, Türk yargısına yaptıkları katkılardan dolayı, kendilerine şükranlarımı sunuyorum.

Öncelikle, güncel olması ve uzun süredir kamuoyunun çok yoğun bir şekilde gündeminde bulunması nedeniyle, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı ve bunların diğer temel ilke ve kurumlarla olan ilişkilerinden söz etmek istiyorum.

Bilindiği gibi çağlar boyu insan toplulukları arasında süren çatışmalar, savaşlar, bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonunda, en ilkel devlet yönetim biçimlerinden bu günlere gelinerek insan onuruna en yakışan en uygun olan, en üstün yönetim biçimi olan, demokratik hukuk devleti sistemi benimsenmiştir.

Bunun doğal sonucu olarak da egemenliğin kayıtsız şartsız millet iradesine bağlı olması ilkesi ile sıkı sıkıya ilişkili, mutlak gerçek olarak kabul edilen dinsel kurallar yerine akla dayalı kuralların geçerli bulunduğu laiklik ilkesi kabul edilmiş, "Anayasal devlet" kavramının temel ilkelerinden biri olarak da demokratik hukuk devletinin olmazsa olmaz koşullarından birisi olan güçler ayrılığı ilkesi geçerlilik kazanmıştır.

Aslında bu ayrılık kelimesinin gerçek anlamının ayrışma olarak değil, devlet düzeninin en iyi, en verimli, insan hak ve özgürlüklerine en uygun şekilde çalışmasını sağlamaya yönelik, görev ve yetkileri ile birbirlerini tamamlayan, birbirinden kopması, uzaklaşması söz konusu olmayan üç ana unsur, yasama, yürütme ve yargıyı belirleyen bir kavram olarak kabul edilmesi gerektiği açıktır.

T.C. Anayasası da temel ilkeler olarak bu hususları benimsemiştir.

Anayasamızın, diğer hükümleri gibi tüm kurum ve kişileri bağlayıcılığı yine anayasa ile kabul edilen başlangıç kısmında;

"Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve Kanunlarda bulunduğu;

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve Ülkesi ile birlikte bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya karıştırılmayacağı” çok açık bir biçimde hükme bağlanmıştır.

Yine Anayasamızın Devletin şekline, Cumhuriyetin niteliklerine, Devletin bütünlüğüne, resmi dili, bayrağı, milli marşı ve başkentine ilişkin 1, 2 ve 3. maddeleri ile bu maddelerin değiştirilemeyeceğine, değiştirilmesinin teklif dahi edilemeyeceğine ilişkin 4. maddesi, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, onun ilke ve değerlerini en sıkı bir biçimde güvence altına alan hükümleri içermektedir.

Anayasamızın 6. maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğu, Türk milletinin bu egemenliği Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı hükme bağlanmış, 7 ve 8 inci maddelerde yasama ve yürütme yetkisi düzenlendikten sonra 9 uncu maddede de yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı öngörülmüştür.

Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin herkesin kanun önünde eşitliği, Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü, temel hak ve özgürlükler kapsamında, kişi dokunulmazlığı, kişi özgürlüğü ve güvenliği, özel hayatın gizliliği ve korunması, din ve vicdan özgürlüğü, düşünce ve kanaat özgürlüğü, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, basın özgürlüğü, dernek kurma özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, mülkiyet hakkı, hak arama özgürlüğü, yasal hakim güvencesi, suç ve cezalara ilişkin güvenceler;

Ailenin korunması, eğitim ve öğrenim hakkı, çalışma ve sözleşme özgürlüğü gibi sosyal ve ekonomik haklar;

Demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olmanın doğal koşulu olarak Anayasamızın bundan sonraki (10–74) maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Burada güncel olması nedeniyle Anayasamızın 24. maddesinde yer alan din ve vicdan özgürlüğünden ve laiklik ilkesinden söz etmek istiyorum.

Bu madde ile herkesin dini inanç ve kanaat özgürlüğüne sahip olduğu, 14. maddede düzenlenen “temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmaması” hükmüne aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenlerin serbest olduğu, din ve ahlâk eğitiminin Devletin gözetimi altında yapılacağı hükme bağlanmıştır;

Maddenin son fıkrasında ise, kimsenin Devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandıramayacağı, her ne sebeple olursa olsun dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemeyeceği ve kötüye kullanamayacağı öngörülmüştür.

Görüldüğü gibi Anayasamız bu hükümlerle laik devlet düzeninde dini inançların korunması, saygınlığının zedelenmemesi konusunda ne şekilde hareket edilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymuş, kutsal din duygularının istismarını bu şekilde önleme yoluna gitmiştir.

Cumhuriyetin değiştirilmesi mümkün bulunmayan temel ilkelere birisi olarak Anayasamızın 2. maddesinde öngörülen laiklik ilkesi akılcılık felsefesinden doğmuştur.

Aslı Yunanca Laos kelimesi olup “halk” anlamına gelmektedir.

“Cumhuriyet Aydınlanması”, “Türkiye’nin sosyal, siyasal ve kültürel yapısını çağdaş boyutlara ulaştırmayı hedeflemiştir.

Amaç; doğmalardan uzak akılcı, bilime dayalı bir eğitim öğretim anlayışıyla, bireyin zihinsel ve psikolojik işlevlerinin özgürce olgunlaşması imkânlarını yaratmak, Türk Ulusunu çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır. Toplumun geri kalmışlığını eğitim yanlışlarına bağlayan Devletimizin kurucusu ulu önder Atatürk, yeni Türk Devletinin uygulamaya koyacağı eğitim sisteminin özelliklerini 16 Temmuz 1926’da şöyle belirlemiştir.

- Ulusal
- Çağdaş bilime dayalı
- Genel
- Eşitlikçi
- İşlevsel
- Laik

Laik bir devlette din, kişilerin özel yaşamı kapsamında vicdani bir inanç konusudur. Dinsel kurallar devlet ve kamusal kurumların çalışmalarına dayanak oluşturamaz. Devlet tüm dini inançlar karşısında tarafsızdır. Laiklik ile din ve vicdan hürriyeti kavramları bu noktada kesişirler.

“Seküler” bir toplumda, tanrıdan nakledildiği öne sürülen ve bu nedenle mutlak gerçek olarak kabul edilen kurallar yerine, akla dayalı ilkeler geçerlidir. Bu bakımdan “laik” ve “seküler” kavramları arasında yakın ilişki vardır.

Gerek laik, gerekse seküler toplumda, devlet dinler ve dini inançlar arasında bir tercih yapmadığından kişilerin din ve vicdan özgürlüğüne tam bir saygı gösterilmesi söz konusudur.

Çeşitli din ve mezhep inanışlarının bulunduğu ülkelerde, milli birliği, üniter devlet yapısını koruma konusunda laiklik çok önem taşımaktadır.

Ülkemizde de milli birliğin, tek millet, üniter devlet ilkesinin en önemli güvencesi Laik Cumhuriyet olmuştur.

Devletin bir dini inanca dayalı olmasının gerekli olduğu, din olmadan toplumun birliğini sağlayacak zorunlu ahlak kurallarının dolaşısıyla da ahlaka dayanan hukukun da olamayacağı görüşüne karşı, bir toplumun bir arada yaşayabilmesini sağlayacak ahlak kuralları ile o kurallara dayanan hukuk kurallarının insanoğlu tarafından akıl yolu ile bulunabileceği öne sürülmüştür.

Laik devlet, kişilerin belirli ahlak kurallarına uymalarını isterken ve buna dayalı hukuku yaratırken bunların akıl yolu ile bulunabileceği esastan yola çıkar. Hukuk düzenini dini kurallara değil aklın gereklerine dayandırır.

Laik devletin koyduğu kurallar dini inançlar ile bağdaşmıyor ise ne olacaktır.

Hıristiyanlıkta böyle bir sorun yoktur.

Musevilik ve İslamiyet'te ise böyle bir ikilem olduğu, akıl ile iman arasındaki bu ikilemin, İslami inancın yaygın olduğu toplumlarda ciddi sorunlar yarattığı söylenebilir.

Bu sorunları çözmek teoloji bilimine ilişkin bir iş olup, bu konuda şöyle bir değerlendirme öne sürülmektedir.

"Ayet ve hadisler, insan eşitliğini sağlamaya yönelik bir evrimin başlangıcı, ilk aşaması sayılırsa, zamanın şartlarına da uyulmasına cevaz bulunduğu göre, kurallar bu evrimin amacına uygun biçimde yorumlanabilir ve o zaman laikliğin İslam inancı ile gelişmesi zaten söz konusu olamaz.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Açıkladığımız bu temel ilkelerden sonra, Anayasamızın üçüncü bölümünde (madde 138–160 da) yargı ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

138. maddede hakimlerin görevlerinde bağımsız olduğu, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verecekleri;

Hiçbir organ, makam, mevki ve kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı;

Görülmekte olan bir dava hakkında yasama meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili olarak soru sorulamayacağı, görüşme yapılamayacağı veya herhangi bir beyanda bulunulamayacağı;

Yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, mahkeme kararlarının hiçbir surette değiştirilemeyeceği ve yerine getirilmesinin geciktirilemeyeceği hükme bağlanmış,

139. maddede hakimlik ve savcılık teminatı,

140. maddede, hakimlik ve savcılık mesleğinin görev ve yetkileri ile bu meslekle ilgili diğer konular,

141. maddede duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olacağı,

142. maddede mahkemelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin, işleyişinin yargılama usullerinin kanunla düzenleneceği,

144. maddede hakim ve savcıların denetimi,

145. maddede askeri yargı hükme bağlanmış,

146–158. maddelerde yüksek mahkemeler olarak, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi, sayılmış,

158 ve 160. maddelerde de yargı kuruluşları olarak Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile Sayıştay düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi yargı bağımsızlığı ve bütün yargı kurumları bu düzenlemelerle anayasal teminat altına alınmış bulunmaktadır.

Kuvvetler Ayrılığı İlkesi

Sayın Cumhurbaşkanım;

Şimdi de Anayasamızın temel ilkelerinden birisi olan kuvvetler ayrılığı ilkesine değinmek istiyorum.

Dünyanın ilk yazılı anayasası sayılan Amerikan Anayasa'sının kurucuları, özellikle İngiltere'de John Locke ile gelişmeye başlamış olan sınırlı devlet kavramına bağlı olarak anayasal devlet kavramını dile getirerek, Montesquieu ve Locke'un temel hedefi olan bireysel özgürlüklere anayasal güvenceler sağlamak ilkesinden hareketle, özgür olmayan toplumları özgür toplumlardan ayırt edebilmenin ölçüsü kabul edilen anayasal devleti kurumlaştırma yolundaki arayışları sonucu gelişmiş bir teori olan ve modern anayasacılığın da temelini oluşturan kuvvetler ayrılığı ilkesini ortaya koymuşlardır.

Klasik demokrasinin, parlamenter sistemde çoğunluğun temsili ve çoğunluk tarafından seçilmiş bir hükümetin idaresi olarak tanımlandığı gözetildiğinde, ortaya çoğulcu demokrasi ile anayasal demokrasi kavramları arasındaki çatışma çıkmaktadır.

Anayasal demokrasi, çoğunluk (çoğunluğun temsilcileri) tarafından seçilmiş iktidarların karşısında azınlıkta kalanların haklarını anayasal güvence ile koruyan bir demokrasi sistemidir.

Anayasal demokrasilerde yasama gücü tarafından çıkarılmış olan yasaların yargısal kararlarla iptal edilmesi ya da yeniden yorumlanması yasama gücünün kısmen de olsa seçilmişlerden alınıp atanmışlara verilmesi demektir ki bu da yoğun tartışmalara neden olan konuların başında gelmektedir.

Anayasal demokrasi demek sınırlı devlet, yani siyasal iktidarın birey hak ve özgürlükleri lehine sınırlandırılması demektir.

Yasama, yürütme ve yargı erkinin birbirinden bağımsız olması, iktidarın anayasal çerçeve içinde kullanılması ve paylaşılması amacıyla olup, bu organların birbirlerine üstünlüğü anlamında değildir.

Her organ kendisine verilmiş olan yetki ve görevleri Anayasa, yasa ve hukukun üstünlüğü kurallarına uygun olarak kullanmak zorundadır.

Aksi yaklaşımlar, yasama organında çoğunluğa sahip bulunan ve aynı zamanda yürütme erkini de elinde bulunduran siyasal gücün, bir yandan yasaları yürürlüğe koyarak, diğer yandan ise devleti yöneterek toplum düzenini, örgütlü çıkar çevrelerinin hizmetinde bir totaliter sisteme, demokrasinin kendisiyle özdeşleştirilme noktasına kadar varan sınırsız bir iktidar anlayışına götürme tehlikesini oluşturmaktadır.

Bunun sonucu olarak da bireysel özgürlük ilkesinden uzaklaşarak, yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü ideallerinden de vazgeçmemiz gerekecektir.

Demokrasiyi, çoğunluğun herhangi bir konu üzerindeki iradesinin sınırsız olduğu bir yönetim biçimi olarak gören bir düşünceyi kabul etmek mümkün değildir.

Sivil toplum kuruluşları, otoriter ve totaliter rejimlerden farklı olarak siyasal demokrasinin gelişmesine ve yerleşmesine olanak sağlayan toplumsal zeminlerdir.

Örgütlenme özgürlüğü demokrasinin varlığı içinde gerekli olan bir unsur olup temeli düşünce özgürlüğüne dayanır.

Demokratik bir toplumda, devletin temel işlevi, bireylerin düşüncelerini hiçbir etken olmadan, engelleme bulunmadan, ifade edebilme, yayabilme, bu amaçla dernek kurabilme, toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme, bilgi alıp verme, başkalarına bildirme gibi özgürlükleri kapsayan, ifade ve örgütlenme özgürlüğü ile diğer bütün temel hak ve özgürlükleri tanımakla sınırlı kalmayıp, önlerindeki engelleri kaldırmak ve böylece bunların kullanılmasını gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamaktır.

Örgütlenme (dernek kurma) özgürlüğü, sadece Anayasanın 33. maddesi ile ulusal düzeyde değil, Anayasamızın 90. maddesinde yapılan değişiklikle iç hukukumuzun da bir normu haline gelen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 20. maddesi, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin 22. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11. maddesi ile uluslararası düzeyde de koruma altına alınmış bulunmaktadır.

Yargı Bağımsızlığı

Sayın Cumhurbaşkanım;

Yine çok önemli bir ilke olarak Anayasamızda yer alan yargı bağımsızlığına değinmek istiyorum.

Anayasamızda kuvvetler ayrılığı ilkesinin doğal bir sonucu olarak kabul edilmiş bulunan "Yargı bağımsızlığı", demokratik hukuk devleti olmanın vazgeçilmez koşullarından biridir.

1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 1966 tarihli Siyasi ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, yargı bağımsızlığını, adil ve aleni yargılanma hakkını güvence altına almış bulunan uluslararası sözleşmelerdir.

BM Genel Kurulunun 13.12.1985 tarih ve 40/146 sayılı kararı ile Yargı Bağımsızlığının Temel Prensipleri onaylanarak belirlenmiş, BM İnsan Hakları Komisyonunun 23.04.2003 tarihli oturumunda kabul edilen Bangalor Yargı Etiği İlkesi içerisinde yargı bağımsızlığı da düzenlenmiştir.

Avrupa Konseyi'nin 13.10.1994 tarih R (94)12 sayılı Bakanlar Komitesi kararı* ile de yargı bağımsızlığının temel ilkeleri belir-

* **HÂKİMLERİN ROLÜ, ETKİNLİĞİ ve BAĞIMSIZLIĞI KONUSUNDA AVRUPA KOMİTESİ TAVSİYE KARARI [R(94)12] (Bakanlar Komitesinin 13 Ekim 1994 tarihli 518. toplantısında kabul edilmiştir.)**

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsünün 15.6 maddesinin hükümleri ışığı altında; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (bundan sonra "Sözleşme" olarak anılacaktır) "herkes, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, âdil ve açık bir yargılamayla görülmesini isteme hakkına sahiptir" ilkesini içeren

6. maddesine dayanarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun Kasım 1985 tarihinde aldığı "Yargının Bağımsızlığı Temel Kurallarından" yola çıkarak,

Hâkimler ile yargısal yetkiler kullanan diğer kişilerin, insan hakları ve özgürlüklerin korunmasındaki aslî rolünü dikkate alarak,

Demokratik ülkelerde "Hukuk Devleti" ilkesini güçlü kılmak için hâkimlerin bağımsızlığını geliştirme arzusuyla,

Etkin ve âdil bir hukuk sistemini gerçekleştirmek için hâkimlerin konumu ve yetkilerinin güçlü kılınması gerektiğinin farkında olarak,

Tüm insanların çıkarlarının korunmasını amaçlayan ve yargısal ödev ve yetkilerin bir toplamı olan

yargısal sorumluluğun, gereği gibi icrasını sağlamanın gerekliliğinin bilinciyle,

Üye devlet hükümlerine; bireysel olarak hâkimlerin, genel olarak yargının rolünü geliştirici, bağımsızlık ve etkinliklerini güçlü kılıcı gereken tüm tedbirlerin alınmasını ve özellikle aşağıdaki ilkelerin uygulanmasını tavsiye eder:

Tavsiye Kararının Kapsamı

1-Bu tavsiye kararı; anayasa hukuku, ceza ve özel hukuk, ticaret ve idare hukuku dahil yargısal fonksiyon icra eden tüm kişilere uygulanabilir niteliktedir.

2-Bu tavsiye kararındaki ilkeler; hâkimlik kariyeri ve hâkimlerin maaşları gibi sadece meslekten hâkimlere uygulanacağı yazılış şekline açıkça anlaşılan hallerin dışında, yargısal fonksiyon icra eden diğer kişilerle, meslekten olmayan hâkimlere de uygulanır.

İLKE I- Hâkimlerin Bağımsızlığı Genel İlkeleri

1. Hâkimlerin bağımsızlığını korumak, geliştirmek ve saygı göstermek için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

Özellikle aşağıdaki tedbirler alınmalıdır:

a) Hâkimlerin bağımsızlığı, Sözleşme ve anayasal ilkelerin ışığı altında özel hükümlerin; örneğin anayasalara veya diğer mevzuata konulması suretiyle ya da bu tavsiye kararının iç hukuka aktarılması suretiyle garanti altına alınmalıdır.

Her ülkenin yasal gelenekleri de gözetilmek suretiyle bu hükümler aşağıdaki ilkeleri içerebilir:

i-Hâkimlerin kararları kanunen sağlanan temyiz usulü dışında bir gözden geçirmeye konu olmamalıdır,

ii-Hâkimlerin görev süreleri ve maaşları kanunla teminat altına alınmalıdır,

iii-Mahkemelerin yetkisi konusunda, kanundaki tanımlamaya dayanarak sadece mahkemeler karar vermeli, başka hiçbir organ bu konuda yetkili olmamalıdır,

iv-Genel ve özel af gibi kararlar dışında, hükümet veya idare; yargı kararlarını, geçmişe etkili biçimde geçersiz kılacak şekilde karar alamamalıdır.

b) Yasama ve yürütme organı hâkimlerin bağımsızlığını sağlamalı ve hâkimlerin bağımsızlığını tehlikeye sokan hiçbir adım atılmamalıdır.

c) Hâkimlerin meslekî kariyerlerine ilişkin tüm kararlar objektif kriterlere dayanmalı, hâkimlerin seçimi ve kariyerleri; eğitimsel özelliklerini, dürüstlük, yetenek ve etkinliklerini de gözeten liyakat esasına göre olmalıdır.

Hâkimlerin seçimi ve kariyerleri konusunda karar veren merci hükümet ve idareden bağımsız olmalıdır. Bu merciin bağımsızlığını teminat altına almak için getirilecek kurullarla merciin üyeleri yargı tarafından seçilmeli ve bu merci kendi usul kurallarını kendisi vâz etmelidir.

Bununla birlikte, anayasa veya diğer yasa hükümlerinin ve geleneklerin müsaade etmesi nedeniyle hâkimlerin, hükümet tarafından atıldığı hâllerde; hâkimlerin atanma usullerinin şeffaflığını ve uygulamada bağımsızlığını sağlayıcı teminatlar sağlanmalı ve bu kararlar, yukarıda sözü edilen objektif kriterlerin dışında hiçbir nedenden etkilenmemelidir.

Aşağıdaki unsurlardan biri veya hepsi, bu teminatlara örnek olarak gösterilebilir:

i-Hükümete, uygulamada izleyeceği tavsiyeleri; özel bir bağımsız ve tam yetkili organ verebilir.

Veya

ii-(Hükümetin almış olduğu) Karara karşı, bağımsız bir organ önünde itiraz hakkı tanınabilir. Veya

iii-Kararı alan merci, gereksiz ve uygunsuz etkilere karşı tedbir alabilir.

d) Hüküm verme süreci içerisinde hâkimler; bağımsız olmalı ve her türlü çevreden, her türlü nedenle doğrudan veya dolaylı olarak gelebilecek müdahalelerden, tehditlerden, baskılardan, teşviklerden, uygunsuz etkilerden ve sınırlamalardan uzak biçimde hareket edebilmelidir. Hâkimleri bu şekilde etki altında bırakmayı amaçlayan kişilere karşı kanunla yaptırımlar öngörülmelidir.

Hâkimler; vicdanlarına, maddî vakıayı yorumlamalarına ve kanunun açık hükümlerine göre, davalar hakkında tarafsız biçimde karar verme bakımından, sınırsız bir özgürlüğe sahip olmalıdırlar. Hâkimler, davanın esası hakkında, yargı dışında hiç kimseye rapor vermek zorunda bırakılmamalıdırlar.

e) Davanın sonucuyla ilgili kişilerin veya davanın taraflarının istekleri davaların tevziini etkilememelidir. Bu tevzi işlemi; kur'a çekme veya alfabetik ya da benzer esasa dayalı otomatik bir dağıtım çerçevesinde yapılabilir.

f) Önemli bir hastalık veya menfaat ihtilafı gibi geçerli nedenler dışında, bir dava; o davaya bakan belirli bir yargıcın önünden alınmamalıdır. Davanın alınmasını gerektiren bu tür nedenler ve usuller kanunla öngörülmeli ve hükümet ya da idarenin çıkarlarından etkilenmemelidir. Bir davanın bir hâkimden alınması kararı, yargı bağımsızlığı yetkisi olan bir merci tarafından verilmelidir.

2. Hâkimler, ister atanmış veya ister seçilmiş olsun; zorunlu bir emeklilik yaşı veya eğer varsa belirli bir hizmet süresinin sonuna kadar devam edecek bir hâkimlik teminatından yararlanmalıdırlar.

İLKE II- Hakimlerin Otoritesi

1. Devlet kurumları ve temsilcileri de dahil olmak üzere, herhangi bir dava ile ilgili olan tüm kişiler, hâkimin otoritesi altındadır.

2. Hâkimler otoritelerinin devamı, mahkemelerin onurunun korunması ve görevlerinin ifası için kullanmaya muktedir olacakları yeterli yetkilerle donatılmalıdır.

İLKE III- Uygun Çalışma Koşulları

1. Uygun çalışma koşulları hâkimlerin etkili çalışmasını temin edici olmalı ve özellikle aşağıdaki hu-

lenmiş, tüm üye ülkelerin bu ilkelere uymaları ve bu konuda gerekli tedbirleri almaları yönünde çağrı yapılmıştır.

Yargı bağımsızlığı;

susları kapsmalıdır:

a) Yeterli sayıda hâkim çalıştırılmalı ve bu kişilere gerek atanmaları öncesinde, gerek kariyerleri süresince mahkemeler ve mümkün olduğu takdirde diğer otorite ve kurumlar nezdinde pratik eğitim verilmesi gibi uygun eğitim imkânları sağlanmalıdır. Bu eğitim, hâkim için ücretsiz olmalı ve özellikle yeni mevzuat ve mahkeme kararlarını kapsmalıdır. Verilecek eğitim gerektiğinde, mahkemeler ve Avrupa kurumları veya diğer yabancı kurumlara yapılacak çalışma ziyaretlerini içermelidir.

b) Hâkimlerin statüsü ve maaşlarının, görev onuru ve yüklendikleri sorumluluklara uygun olması sağlanmalıdır.

c) Ehil hâkimlerin işe alınması ve işte kalıcılığın sağlanması için açık bir kariyer yapısı oluşturulmalıdır.

d) Hâkimlerin, gecikmeye neden olmaksızın ve etkin hareket edebilmeleri için özellikle, büro otomasyonu ve veri işleme imkânlarının sağlanması da dahil olmak üzere yeterli sayıda personel ve ekipman ile desteklenmeleri sağlanmalıdır.

e) Mahkemelerin aşırı iş yükünün azaltılması ve önlenmesi için R(86)12 sayılı Tavsiye Kararı'na uygun suretle, adli olmayan görevlerin diğer kişilere verilmesi hususunda uygun önlemler alınmalıdır.

2. Ciddi tehditlere maruz kalan veya maruz kalma ihtimali olan hâkimlere polis koruması sağlanması veya mahkeme binalarının koruma görevlileriyle donatımı gibi önlemleri içerecek şekilde, hâkimlerin güvenliğini sağlayıcı tüm gerekli önlemler alınmalıdır.

İLKE IV- Birlikler

Hâkimler tek başlarına veya başka herhangi bir organ ile birlikte, bağımsızlıklarının ve çıkarlarının korunması amacı olan birlikler oluşturmada özgür olmalıdırlar.

İLKE V- Adli Sorumluluklar

1. Adli işlemlerin yürütülmesinde, hâkimler tüm kişilerin haklarının ve özgürlüklerinin korunması ile yükümlüdür.

2. Hâkimlere, hukukun doğru uygulanması, davaların hızlı, etkin ve âdil sonuçlandırılmasının temini için adli sorumluluklarını kullanmalarını teminen yeterli yetki ve görevler verilmelidir.

3. Hâkimlerin, özellikle, aşağıda belirtilen sorumlulukları bulunmaktadır.

a) tüm davalarda herhangi bir dış etkiye maruz kalmaksızın bağımsız olarak hareket etme;

b) tarafların usule haklarının Sözleşme hükümleri uyarınca gözetilmesi ve tüm taraflara âdil bir yargılama sunulmasının temini için, gerçeklerin değerlendirilmesi ve yasa hükümlerinin uygulanmasında davaları tarafsız bir şekilde yönetmek;

c) ancak geçerli sebepler bulunduğu takdirde davadan geri çekilme veya reddetmek. Geçerli sebepler, kanunda belirtilmeli ve ciddi sağlık sorunu, çıkar uyumsuzluğu veya adalet sağlanmasının gereği gibi sebeplere dayanmalıdır;

d) gerekli olduğu durumlarda, taraflara usule ilişkin işlemlerin tarafsız şekilde açıklanması;

e) uygun olduğu takdirde, tarafların dostane bir çözüme varmaları hususunda teşvik edilmesi;

g) görevlerinin etkin ve eksiksiz bir şekilde ifasının temini için gerekli eğitim programlarına katılma.

İLKE VI- Görevlerin Yerine Getirilmesi ve Disiplin Cezasını Gerektiren Suçlar

1. Hâkimlerin görevlerini etkin ve eksiksiz bir şekilde yerine getirmemesi veya disiplin cezasını gerektiren bir suçun varlığı halinde, adli bağımsızlığı zedelemeyecek şekilde tüm gerekli önlemler alınmalıdır. Her ülkenin geleneği, yasal hükümleri ve anayasal ilkelerine bağlı olarak bu önlemler aşağıda sayılan hususları kapsayabilir, örneğin:

a) hâkimden davanın geri alınması;

b) hâkime mahkemede başka bir adli görev verilmesi;

c) geçici bir süre için ücret indirimi gibi ekonomik cezalar uygulanması;

d) görevden uzaklaştırma.

2. Atanmış hâkimler, zorunlu emeklilik sürelerine kadar, geçerli nedenler olmaksızın sürekli olarak görevden alınamaz. Söz konusu geçerli nedenler, hâkimin belirli bir süre için seçilerek atandığı ülkelerde, kanunda açık ifadeler ile tanımlanmalı veya adli görevlerin ifasında yetersizlik, cezaî bir suç işlenmesi veya disiplin kurallarının ciddi ihlali gibi nedenlere dayanmalıdır.

3. Bu maddenin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen önlemlerin alınması gerektiğinde, devletler, bir kanun hükmü ile; kendisi üst derecede adli bir organ olan veya kararları üst dereceli adli organ tarafından kontrol edilen ve mahkemelerin görevine girmediği sürece, herhangi bir disiplin cezası ve önlemi alma yetkisini haiz özel bir merci kurulması gereğini göz önüne almalıdır. İlgili kanun; hakkında şüphe bulunan hâkime, davanın uygun bir sürede sonuçlandırılması ve tüm iddialara cevap verme hakkının bulunması hususu gibi Sözleşmenin gerektirdiği tüm hususları kapsmalıdır.

Yargılamayı yapan makamın, hiçbir dış etken olmadan yasalarla belirlenmiş hukuk kuralları çerçevesinde özgür olarak karar verebilmesidir. Bunun için de elbette yargı organı da bağımsız olmalıdır.

Bu bağımsızlık bir ayrıcalık olmayıp, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile de temel ilke olarak kabul edilen adil yargılanma hakkının sağlanabilmesi için gerekli bir müessesedir.

Yargının toplumdaki saygınlığı kendisine duyulan güvene bağlı olup, yargıyı güvenilir kılan en önemli nitelik ise tarafsızlıktır.

Bağımsız olmayan bir yargının tarafsız olması ise düşünülemez.

Yargı bağımsızlığının sağlanmasındaki temel ilkeler şöyle sayılabilir:

- Yargıçlar sadece yasalara bağlı olarak karar verirler.
- Hiçbir kişi ya da kurumdan emir, talimat almazlar.
- Azledilemezler.
- Devlet, yargının görevini gerektiği gibi yerine getirmesi için gereken maddi ve fiziki olanakları sağlar.
- Yargıçların atanmaları ve diğer bütün hak, yetki ve sorumlulukları, yürütmeye bağlı olmayacak şekilde düzenlenir.
- Yargıçların bağımsızlığı, yine bağımsız bir yüksek kurul ile güvence altına alınır.

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri birbirlerini tamamlayan unsurlar olup, yargıcın dış etkenlere karşı olduğu kadar kendisine karşı da bağımsızlığını, tarafsızlığını korumasını gerektirir.

Herhangi bir dış etkenin yargılama sürecine müdahalesi gibi;

Yaşamdan beklentiler, endişeler, ekonomik ve sosyal etkiler, mesleki etkiler gibi yargıcın doğrudan kendi özel yaşam koşullarından kaynaklanan hususlar da tarafsızlığını etkileyebilir.

Yargıcın bu tür etkenlere karşı korunması da, meslek bilgi ve bilincinin güçlü olması, bunun için de sağlam bir eğitim ve değerlendirilmeden geçmesi, beklentilerini karşılayacak, her bakımdan yaşamdan endişe duymamasını sağlayacak bir statüye sahip olması ve bunun yargıçlık güvencesi altına alınması ile mümkün olacaktır.

Yargıçlara yönelik meslek etiği standartlarını oluşturmak amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından 23 Nisan 2003 tarihinde "Bangalor Yargı Etiği İlkesi"* kabul edilmiş olup ülkemizde de be-

* **2003/43 Sayılı Birleşmiş Milletler BANGALOR YARGI ETİĞİ İLKELERİ**

- 1) Bu ilkeler, Birleşmiş Milletler'in 2000 yılı Nisan ayında Viyana'da gerçekleştirilen ilk toplantısından sonra Şubat 2001 tarihinde Hindistan'ın Bangalor şehrinde gerçekleştirilen ikinci toplantıda, Yargısal Tutarlılığın Kuvvetlendirilmesi Hakkındaki Yargı Grubu tarafından taslak olarak kabul edilmiştir.
- 2) 25-26 Kasım 2002 tarihlerinde Lahey Barış Sarayında yapılan Adalet Başkanları Yuvarlak Masa Toplantısında, Yargısal Tutarlılığın Kuvvetlendirilmesi Hakkındaki Yargı Grubu tarafından ilk taslak gözden geçirilmiş ve taslak üzerinde anlaşma sağlanmıştır.
- 3) Bangalor İlkeleri, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul edilmiştir.
- 4) Avrupa Konseyi'nin Avrupa Hakimleri Danışma Komitesi de bu ilkeleri, 13 Kasım 2000 tarihli oturumunda (ilkeler henüz BM tarafından onaylanmadan) Bakanlar Komitesi'ne bu konuda tavsiye kararı vaz'etmek üzere önermiştir.

ÖNSÖZ

Uluslararası İnsan Hakları Bildirgesi'nin, herkesin, hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesinde ve kendisine herhangi bir suç isnâdında bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından tam bir eşitlikle, âdil ve alenî olarak yargılanma hakkına sahip olduğunu temel bir prensip olarak tanımış olmasından,

Siyâsî ve Medenî Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin, herkesin mahkemeler önünde eşit olduğuna, ve hakkındaki bir suç isnâdının veya hak ve yükümlülükleri ilgili bir hukukî uyumsuzluğun karara bağlanmasında, hukuken kurulmuş yetkili, bağımsız ve tarafsız bir yargıyeri tarafından âdil ve alenî olarak, sebepsiz gecikme olmaksızın, yargılanma hakkına sahip olduğunu garanti altına almış olmasından,

Bölgesel insan hakları belgelerinde, ulusal anayasalarda, yasalarda ve yazılı olmayan hukukta, ve hukuksal teâmül ve geleneklerde yukarıda anılan prensip ve hakların tanınmış olması ya da yansıtılmış olmasından,

Diğer tüm hakların, nihâî anlamda icra edilebilmesinin, yargıya ilişkin konuların tam ve doğru bir şekilde yönetimine bağlı olması keyfiyetinin; insan haklarının korunması açısından yetkili, bağımsız ve tarafsız bir yargıya vurgulama yaptığından,

Aynı şekilde yetkili, bağımsız ve tarafsız bir yargının, meşrûiyet ve hukuk devleti ilkesine riayet açısından, mahkemelerin görevlerini yerine getirip getirmediği hususunda esaslı bir unsur olmasından,

Modern ve demokratik bir toplumda, yargının iç tutarlılığı ve manevî gücü ile yargı sistemine olan kamusal güvenin son derece önemli olmasından,

Bireysel ve kurumsal olarak, yargı sistemine olan güveni sürdürme ve artırma çabası ve kamusal bir güvence olarak, hâkimlerin hâkimlik makamına saygı göstermeleri ve onur duymalarının esas olmasından,

Yargı etiği ile ilgili yüksek standartları muhafaza etmeye ve ilerletmeye yönelik temel sorumluluğun, her ülkede yine yargının üzerinde olmasından,

Ve Yargının Bağımsızlığına Dair Birleşmiş Milletler Temel İlkelerinin yargının bağımsızlığını güvence altına almak ve ilerletmek için dizayn edilmiş olması ve evvelimde bu ilkelerin devletlere yöneltmiş olmasından,

DOLAYI,

Hâkimlere yönelik meslek ahlâkı standartlarını oluşturmak niyetiyle, **AŞAĞIDAKİ PRENSİPLER** tasarlanmıştır. Bu prensipler, hâkimlere rehberlik edecek ve yargı etiğini düzenleyecek bir çerçeveyi yargıya temin edecek şekilde öngörülmüştür. Yine bu prensipler, yasama ve yürütme mensupları ile avukatların ve kamu-

nimsenerek Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından tüm teşkilata duyurulmuş bulunan bu ilkeler ana başlıkları ile şunlardır:

- Bağımsızlık
- Tarafsızlık
- Doğruluk ve Tutarlılık
- Dürüstlük
- Eşitlik
- Ehliyet ve Liyakat

Görüldüğü gibi yargıçların, adaleti istenilen düzeyde en iyi şekilde sağlayabilmeleri için bu çok önemli nitelikleri taşıyan kişiler olmaları gerekmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Bütün bu tespit ve değerlendirmelerden sonra şunları söylemek istiyorum.

Elbette ki yasalarda da anayasalarda da her gün gelişip değişen zamanın gereklerine uygun olarak değişim zorunluluğu olabir.

Ancak, bu değişikliklerin ileriye dönük, insan hak ve özgürlüklerini, demokrasiyi geliştirici, güçlendirici yönde olması, yargıya

yunun, yargıya daha iyi destek olmalarına ve onu daha iyi anlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu prensipler, hâkimlerin; yargı mesleği standartlarını takviye üzere oluşturulan ve bizzat kendileri de bağımsız ve tarafsız olan uygun kurumlar karşısında, meslekî davranışlarından dolayı sorumlu olduklarını var-sayar ve bu prensipler, hâkimleri bağlayıcı mevcut hukuk ve davranış kurallarını değiştirmeyi değil onları tamamlamak niyetiyle öngörülmüştür.

Denildikten sonra bu ilkeler ana başlıkları ile şu şekilde sayılarak açıklanmıştır.

Değer 1-Bağımsızlık

Değer 2-Tarafsızlık

Değer 3-Doğruluk ve Tutarlılık

Değer 4-Dürüstlük

Değer 5-Eşitlik

Değer 6-Ehliyet ve Liyakat

ilişkin olarak da yargı bağımsızlığını tam anlamıyla gerçekleştirecek nitelikte bulunması gerekir.

Devlet olarak katılma iradesini ortaya koyduğumuz ve bu yönde yoğun çaba gösterdiğimiz Avrupa Birliği (AB) normları da bunu gerektirmektedir.

Olağanüstü ortam ve koşullarda hazırlanıp kabul edilen 1982 Anayasası esas itibariyle yukarıda açıklanan çağdaş hukuk ilkelerini de benimsemekte ise de bu güne kadar geçen dönem içerisinde birçok yönden tartışmaların odağında olmuş, bu tartışma ve eleştiriler nedeniyle de değiştirilmesi gereken bir anayasa olduğu yolunda kamuoyunda genel bir kabul oluşmuştur.

1982 Anayasası değişik zamanlarda özgürlükleri genişletmek, AB kriterlerine uyum sağlamak yönünde çok sayıda değişikliğe uğramış ise de, bunlar da yeterli görülmemiştir.

Yeni bir anayasa hazırlanırken, toplumu doğrudan etkileyecek, bütün bireyleri ve kurumları bağlayacak yeni kurallar konulmak istenirken daha şeffaf davranılması, daha geniş kesimlerin katılımının sağlanması da gerekmektedir.

Ancak ne yazık ki, geçmiş günlerde gündeme getirilen gerek Anayasa değişikliği paketi gerekse Yargı Reformu Stratejisi Taslağı incelendiğinde içerikleri itibariyle, birçok yönü ile yargı bağımsızlığını daha da geriye götürecektir, yargıyı yasama ve yürütmenin daha çok etki alanına sokacak düzenlemeler bulunduğu görülecektir.

Örnek vermek gerekirse;

Anayasa taslağındaki;

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun bir kısım üyelerinin (5 asıl 1 yedek) yasama organı olan TBMM tarafından seçilmesi, Adalet Bakanı ve müsteşarının kurulda görev almaya devam etme-

si, yine Anayasa Mahkemesinin bir kısım üyelerinin (8 üye) yasama organı olan TBMM tarafından seçilmesi ve görevlerinin süreye tabi olması (9 yıl) Yüce Divan'ın Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu üyeleri arasından seçilecek karma bir kurul olarak oluşturulması, Yargıtay ve Danıştay üyeliğinin asli görev niteliğinde bulunduğu göz ardı edilerek süreye tabi kılınması (9 yıl), yasama organı olan TBMM adına denetleme ve inceleme yetkisi taşıyan ve üyeleri TBMM tarafından seçilen Sayıştay'ın bu niteliği değiştirilmeden üyelerine gerçek anlamda yargıç bağımsızlığı ve güvencesi tanınmadan, yüksek mahkeme olarak sayılması,

Anayasanın başlangıç hükümlerinin Anayasa metnine dahil olmaktan çıkarılması, böylece başlangıç kısmında yer alan Cumhuriyetin temel ilkeleri ile sıkı sıkıya bağlı olan temel değerlerin korunmasının zayıflatılmış hatta kaldırılmış olması,

Hakim ve Savcıların dernek kurma özgürlüğüne sınırlama getirme olanağının sağlanması,

Yargı Reformu Stratejisi taslağındaki;

Avrupa Birliği (AB) ilerleme raporlarında açıklanan istek ve beklentilerle de örtüşmeyen görüşler olarak;

- Yargıç ve savcılarının idari yönden Adalet Bakanlığına bağlı olmaya devam etmesi,
- Yargıç adaylığı mülakatlarında Adalet Bakanlığının etkinliğinin aynı şekilde sürmesi,
- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) bina, bütçe, sekreteryaya sorununa çözüm getirilmemesi,
- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun bağımsızlığını kurumsal yapısını güçlendirici düzenlemelerin yer almaması,

- Türkiye Adalet Akademisinin özerkleştirilmesi, Adalet Bakanlığının Adli Tıp Kurumu üzerindeki yetkisinin kaldırılması yönünde düzenlemeler bulunmaması gibi daha birçok husus sayılabilir.

Bu hususlar taslağın amacı olarak belirtilen yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi ve tarafsızlığının geliştirilmesi düşüncesi ile de çelişmekte aksine bunları daha da zayıflatıcı bir nitelik taşımaktadır.

Yapılmak istenilen bu düzenlemelerle yürütme erkinin, yasa erkindeki etkinliğini de kullanarak, yargı erki üzerindeki etkinliğini arttıracak muhakkaktır.

Tüm olumsuz koşullara rağmen, yargı görev ve yetkisini özveri ile yerine getiren yargıç ve Cumhuriyet savcılarının yaptıkları görevi takdirle karşılamak ve değerlendirmek suretiyle, özlenen yargı hizmetinin sunulmamasının nedenlerini isabetle saptamak ve diğer erklerin yetkileri kapsamında bulunan olanaklarla bu eksiklikleri gidermek gerekirken, karşılaşılan olumsuzlukların yegane sorumlusu yargı mensupları imiş gibi bir izlenim yaratacak düşünceler ortaya konulmuş olmasının da kabul edilebilirliğinin bulunmadığı çok açıktır.

Esasen bu değişiklikler gündeme getirilirken ilgili kurumların görüşlerinin öncelikle alınması ve bu görüşlere yeterince değer tanınması da gerekirdi.

Böyle yapılmadığı takdirde uygulamada yoğun sıkıntılar yaşanılmasının kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkacağı muhakkaktır.

Nasıl ki, “adalet mülkün temelidir” özdeyişi ile ortaya konulduğu gibi, adaletin, kanun önünde eşitlik ilkesinin, devleti ayakta tutan en temel ilke olduğunu kabul ediyorsak, adaleti gerçekleştirecek olan ve bununla yükümlü bulunan yargının da o denli önemsenmesi, bu işlevini en iyi şekilde yerine getirmesi için de yargı bağımsızlığının yukarıda belirtilen hususlar da gözetilerek gerçek anlamda sağlanması gerekir.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Tüm hukuk ve yargı kurumlarının temsilcileri tarafından geniş bir katılımı ile oluşturulan özel ihtisas komisyonunun hazırladığı 2007–2013 yıllarını kapsayan dokuzuncu kalkınma planının Adalet Hizmetleri Raporunda yargı sorunları, çok geniş bir biçimde incelenip irdelenerek bütün detayları ile ortaya konulmuş ve bunları giderecek çözüm önerileri gösterilmiştir.

Hukuk devleti ilkesinin tüm kurum ve kuralları ile yaşama geçirilememiş olması, yargılama sürecinin yavaş işlemesi, insan kaynaklarına ilişkin nicelik ve nitelik sorunlarının giderilememiş olması, fiziksel ve teknik altyapı gereksinimlerinin yeterince karşılanamaması, yargı hizmetinin etkili ve kaliteli bir biçimde sunulmasını engellemekte olup Türk yargı sistemi, yapısal, örgütsel, işlevsel, insan ve mali kaynakları bakımından çok ciddi ve çözümü kolay görülmeyen sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır.

Türk yargısının bu temel sorunlarının boyutu, Dünya ve Avrupa Birliği ülkelerindeki ulusal yargı sistemleri ile karşılaştırma yapıldığında çok daha açık ve gerçek bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bu temel sorunların başlıcaları ana hatları ile şöyle sayılabilir:

- Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ilkeleri mevzuatta yeterince sağlanamamıştır (Ör. Anayasa md. 140/6 ve 159) (Yargının yönetimi ve denetiminin, Adalet Bakanlığına bağlı olarak düzenlenmesi gibi).
- Adalet Bakanı ve Müsteşarının Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanı ve doğal üyesi olması, hakim ve savcılarının özlük işlerinin, soruşturmalarının adalet Bakanlığına bağlı Personel Genel Müdürlüğü ve Teftiş Kurulu tarafından gerçekleştirilmesi, yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ilkelere aykırıdır.
- Kamu görevlilerinin bir bölümü hakkında yargısal dokunulmazlıkların tanınmış olması, toplumun adalet duygusunu zedelemektedir.
- Bazı kurulların (HSYK, YAŞ gibi) kararları aleyhine yargı merciine başvurulamaması hukuk devleti ve adil yargılama ilkeleri ile bağlaşmamaktadır.
- Sayıştay'ın TBMM adına merkezi yönetim bütçesi ile oluşturulan kamu kaynaklarının denetimini yapmasına rağmen, Anayasa'da yüksek yargı organı niteliğinde kabul görmemesi ve kararlarına karşı yargı yoluna gidilememesi de aynı şekilde hukuk devleti ve adil yargılama ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.
- Hukuk eğitimi ve öğretimi mevcut durumu itibariyle, hukuk öğrencilerine metodolojik ve analitik düşünme yetisi için gerekli becerileri tam olarak sağlayacak bir düzeyde değildir.
- Sayısı 37'yi aşmış bulunan hukuk fakültelerinin büyük çoğunluğundaki teknik ve fiziksel donanım, akademik ve idari

kadro yetersizliği, öğrenci kapasitesi bakımından çok ciddi nitelik ve nicelik sorunları yaratmaktadır.

- Hukuk fakültesi mezunu olmayan bu nedenle de yeterli hukuk nosyonu ve formasyonu almamış bulunan kişilerin idari yargı hakimliğine atanması, çağcıl adalet hizmeti ve yargı sistemlerinin temel niteliği ile bağdaşmamaktadır.
- Adalet hizmetlerini yürütmekle görevlendirilen adliye memuru adaylarının seçiminde, adalet yüksek okulları ile meslek liselerinden mezun olma koşulunun aranmaması, kalite düşmesine yol açmaktadır.
- Mahkemelerimiz ve Yargıtay çok ağır iş yükü altında bulunmakta, adeta bu iş yükü altında ezilmektedir.
- Adli Tıp Kurumunun mali, idari ve bilimsel özerkliğinin bulunmaması, Adalet Bakanlığına bağlı olarak görev yapması, taşra örgütünün yeterli donanım ve örgütlenme biçimine kavuşturulamamış olması adli tıp hizmetlerinin verimli ve düzenli bir biçimde gerçekleşmesini güçleştirmektedir.
- Adalet hizmet birimlerine ve yargı organlarına merkezi yönetim bütçelerinden pay tahsis edilirken Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun ve yüksek yargı organlarının görüşleri alınmamaktadır. Adalet hizmetlerine ayrılan yetersiz mali kaynak, yargı bağımsızlığını zayıflattığı gibi, kaliteli adalet hizmeti sunumunda yaşanan sorunları da çözememektedir (son 5 yılda %1'in altında).
- Türkiye Adalet Akademisinin, akademik, mesleki ve bilimsel etkinliklerinin yürütülmesi, organizasyonu, finansmanı ve yönetiminde mevcut kurumsal yapısı ve işleyişi itibarıyla Bakanlığa bağlı bir birim olarak çalışması, onun akademik ve bilimsel geleceğinin siyasi güdüm altına alınmasına sebep oluşturabilecek bir durum oluşturmaktadır.

- Anayasamızdaki “Yüce Divan” kurumu ile ilgili mevcut düzenleme, yüce divanın oluşumu, yüce divanda yargılanması öngörülenler, sevk usulü, iddianamenin hazırlanması ile kararlarına karşı yeniden inceleme ve denetim yollarının bulunmaması gibi konular bakımından tartışmalara neden olmaktadır.
- Yargılama usulünü düzenleyen yasaların karmaşık düzenekleri ve özellikle maddi hukuka ilişkin bazı yasalarda usuli kuralara da yer verilmiş olması davaların uzamasına yol açtığı gibi mahkemelerde önemli usul hatalarına neden olmakta ve adil yargılanma ilkesini olumsuz etkilemektedir.
- Birlikçilik kurumunun iyi işlememesi de yargıda davaların uzamasına ve yargıya duyulan güvenin azalmasına neden olmaktadır.
- Çekişmesiz yargı işlerinin genellikle dava şeklinde mahkemelere yansıtılması, hukuk davalarında iş yükünün artmasına neden olmaktadır.
- Başta devlet olmak üzere kamu hukuku tüzel kişilerinin taraf olduğu uyuşmazlıkların çözümünde kamu avukatlığı kurumunun işleyiş şekli, özellikle taraf olunan tüm kararlara karşı yasa yollarına gidilmesi zorunluluğunun duyulması da iş yükünü çoğaltmaktadır. Ayrıca kamuda görevli hazine ve diğer kurum avukatlarının yasal statüleri ile yetki ve sorumluluk alanlarının, avukatlık mesleğinin doğasına uygun olmadığı gözlemlenmektedir.
- İcra mahkemelerinin yetkilerinin dar tutulması yargısal etkinliği azaltmakta ve hukuk davalarında sürekli artışa yol açmaktadır.
- İnfaz hakimliğine ilişkin mevzuat ile gerekli uzmanlık ve eğitim düzeyinin düşüklüğü, infaz sistemindeki yetersizlikler insan hakları ihlallerine neden olmaktadır.

- Adli yazışmalar ile usulsüz tebliğ işlemleri, özellikle yurtdışı tebligat işlemlerindeki olanaksızlıklar davaları uzatmaktadır.
- Ayrıca idari ve askeri yargı ile ilgili de birçok sorun bulunmaktadır.
- Özellikle, Askeri Mahkemelerin kuruluş ve kaldırılmasının Milli Savunma Bakanlığının yetkisinde bulunması askeri mahkemelerde meslekten hakimlerin yanında subay üyelere de yer verilmesi, hakimlerin rütbe esasına ve idari sicil sistemine göre çalıştırılması, asker olmayan (sivil) kişilerin askeri mahkemelerde yargılanabilmesi, Askeri Disiplin Mahkemelerinin yetki ve işleyişi, 353 sayılı Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 5271 sayılı Ceza Mahkemesi Kanunu'na paralel olmayan bazı hükümler içermesi; mahkemelerin bağımsızlığı, yasal hakim, adil yargılanma, yargı bağımsızlığı, hakim güvencesi, ceza yargılaması düzeninde birlik ilkelerine bunun sonucu olarak ta hukuk devleti ilkesine aykırı düşmektedir.
- Yargının üç ayağından biri olan savunmanın temsilciliğini yapan avukatlık mesleği ve hukuk sistemimiz içinde bulunan noterlik mesleği ile ilgili de birçok sorun bulunmaktadır.

Yargı sisteminin düzenli ve verimli çalışmasını sağlamak için bu sorunların en kısa zamanda acilen mutlaka giderilmesi gerekmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Ülkelerin kendilerine özgü siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yapılarına bağlı olarak, ulusal yargı sistemleri farklılık gösterebilir. Ancak, ana hedef, sosyal adalet ideali doğrultusunda, temel insan hak ve özgürlüklerini koruyup, yaratmak olarak kabul edilmelidir. Son yıllarda yaşanan çok hızlı sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler sonucunda, tüm ülkelerde pek çok hukuk sorunu ortaya çıkmış ve ulusal yargı sistemleri ile mevcut koşullar gözetilerek uluslararası nitelik kazanan bu hukuksal sorunlara çözüm arayışı içine girilmiştir. Günümüzün küreselleşen dünyasında ulusal yargı sistemlerinin başarılı olması, uluslararası bir bakış açısına sahip olmayı, uluslararası dayanışmayı gerektirmekte olup, adil yargılanma ilkesi bu konuda ortak paydayı oluşturmaktadır.

Yargımızın, anayasal güvence altında bulunan, ayrı bir demokratik erk olması, mahkemelerin bağımsızlığı ve yargıç güvencesi, her türlü hukuk ihlallerine karşı bütün yargı yollarının işletilmesini mümkün kılan bir yargısal mekanizmanın bulunması, yargıya ayrılan bütçe payının çok az olmasına rağmen başta hakim ve savcılar olmak üzere her alandaki tüm hukuk adamları ve yargı çalışanlarında genel olarak gözlemlenebilen meslek içi öz denetime dayalı özverili bir çalışma arzusunun bulunması, Türk yargı örgütü içerisinde yeni oluşturulmuş bulunan Türkiye Adalet Akademisi ile hukuk alanlarında uzmanlık programları ve yoğun mesleki yabancı dil eğitimi verilmesini amaçlayan müfredatların uygulanabileceği bir akademik ortamın yaratılma çabasına girilmesi, Avrupa Birliği ile yürütülen müzakereler sürecinde, AB müktesebatı ile Türk mevzuatı arasında uyumu sağlamaya yönelik mevzuat düzenleme çalışma-

ları yapılması gibi güçlü ve olumlu yönleri yanında, yukarıda sayılan sorunlardan başka zayıf ve olumsuz yönleri ile bunlara neden olabilecek hususlar da (tehditler) ana başlıkları ile şöyle sayılabilir;

- Adli iş yükünün ve özellikle dava dosyalarının sayısının sürekli artmasına bağlı olarak, yargılamada güvenli, hızlı ve isabetli çözümlere ulaşmayı engelleyen sorunların gittikçe yoğunlaşması,
- Ülkemizin sürekli artış gösteren yoğun nüfus oranı, diğer yandan, uzmanlık mahkemeleri ile bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçirilecek olması nedeniyle zaten mevcut olan gereken nitelik ve nicelikte yargıç ve savcı ile yardımcı adalet hizmetleri personeli temini sorununun çözüm gücünün daha da artmış olması,
- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun, geniş tabanlı temsil esasından uzak bir biçimde işleyen, dar kapsamlı yapısı,
- Yargı organları arasında, doğal yargı birliği ilkesine ters bir yapılanma ve örgütlenme sonucunda ortaya çıkan, çok başlılık, dağınıklık, bölünmüşlük ve ayrışmalar nedeniyle, tam bir birlik ve dayanışma düşüncesi temelinde, yargısal eşgüdüm ve koordinasyonun sağlanamamış olması,
- Adli hizmet binalarında teknik donanım dahil tüm araç ve gereçler ile fiziksel alt yapının yeterince karşılanamaması (özellikle yüksek mahkemeler Yargıtay-Danıştay)
- Yalnızca özel ve teknik bilgiyi gerektiren konularda bilirkişiye gidilmesi gerekirken dava dosyalarında hukuksal sorunların çözümü için dahi bilirkişilere başvurulması,

- Yargı, hukuk ve adalet hizmetleri alanında (hakim, savcı, avukat, noter) uzman hukukçu sayısının düşük düzeyde olması,
 - Ceza ve tutukevlerinde tutuklu ve mahkûmların sayısının fazlalığından kaynaklanan sorunlar,
 - Adliyelerdeki yardımcı adalet personeli ile ceza ve infaz kurumlarında görevli personelin mali ve özlük haklarının yetersiz olması,
 - Yakalama, gözlem altına alınma, tutuklama ve yargılanma sürecinde, ülkemizin insan hakları hukuku ve evrensel hukuk ilkeleri ile uyumunda hâlâ bazı uygulama sorunları yaşanması;
- zayıf ve olumsuz yönler olup;

Bunlara neden olabilecek hususlar, yargıya karşı tehditler de ana başlıkları ile şöyle sayılabilir:

- Yasama ve yürütme organlarının bağımsız ve güvenli olması gereken yargı organını, hukuk devleti ilkesine aykırı olarak kendisine bağımlı bir birim olarak görme eğilimleri,
- Tarafsız yargı ile güvenceli adil yargılanma hakkını ilgilendiren tüm temel kuralların Anayasa'da yer almasına yönelik çalışmaların yapılamamış olması,
- Terör olaylarının küreselleşen dünyada ve ülkemizdeki boyutunun artması nedeniyle, devletlerin teröre karşı aldıkları yasal önlemlerde, bireylerin hukuksal güvenceleri ile temel hak ve özgürlüklerin ciddi ihlal riskleri ile karşı karşıya kalması,
- Yasaların yapım sürecinde, Anayasa'ya, evrensel hukuk kurallarına, yasama tekniğine özgü temel kurallara uyulmaması ve mevzuat kargaşasının yaşanması,

- Toplumda yargılama sürecinin işleyişindeki belirsizlik, davaların çok uzaması sorununa bağlı tıkanıklıklar karşısında, hukuk dışı alanlarda faal olan organize suç örgütleri gibi yasa dışı güçlere yönelme eğilimi,
- Tamamen yargıya bağlı ve çağdaş adli güvenlik hizmetleri standartlarında adalet hizmeti veren bir adli kolluk örgütünün kurulamamış olması,
- Çocuk suçluluğu ile mücadele bağlamında, özellikle, kimse-siz çocukların eğitim ve gelişimleri ile sosyal güvenliğini sağlayan ve onların yasal haklarının korunmasını sürekli denetleyen kurumsal yapının henüz etkin ve verimli bir biçimde gerçekleştirilememesi,
- Kimi zaman yargı organları ile ilgili yönetsel kuruluşlar ve çoğu kez de yargı erki dışındaki unsurların siyasi saiklerle değişik yöntemler ve müdahale teknikleri uygulamaları sonucu yargının çok yönlü tehditler altında bırakılarak siyasallaştırılması çabaları ile karşı karşıya kalması,

Sayın Cumhurbaşkanım;

Avrupa Birliğine katılım sürecinde gerçekleşen görüşmeler çerçevesinde başlatılmış olan çalışmalar doğrultusunda, ulusal mevzuatımıza AB müktesebatı ve çağdaş hukuk düzenlerindeki normlar ile uluslararası alanda genel kabul gören teknik standartların kazandırılması;

Yargı organlarının demokratik bir güç haline getirilmesi temel amaç ve doğal yargı birliği anlayışı doğrultusunda bütün mahkemeleri tek bir yargı çatısı altında örgütleyen, olay ve denetim

mahkemelerinde tam bağımsız ve tarafsız yargıç ve savcılar yargısal güvence altına alan tüm pozitif kuralların anayasal sistemimize dahil edilmesi;

Hukuk eğitimi ile adalet hizmetlerinde mesleki eğitimde AB ülkelerinde uygulanan eğitim-öğretim ve staj programlarının tamamının hem teorik hem de uygulama temelinde yaşama geçirilebilmesi ve;

Türk adalet ve yargı sisteminin mevcut durumuna özgü saptanan tüm sorunlarına gerçekçi çözümler bularak, mevcut zayıflıkların-olumsuzlukların giderilebilmesi için, sistemin güçlü-olumlu yönlerinden hareketle;

Türk yargısını oluşturan bütün birimler, yüksek mahkemeler, yerel-bölgesel mahkemeler, savcılıklar, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Adalet Bakanlığı, Türkiye Adalet Akademisi ile hukuk, adalet ve yargı dünyası ile ilgili diğer kamu birimleri olan Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, hukuk fakülteleri temsilcilerinin katılımcı olacağı geniş tabanlı bir ortak platformda periyodik bilimsel tartışma toplantıları düzenlenmelidir.

Bu toplantılar sonunda ulaşılan çözüm yolları da yargı organının özgün çözüm önerisi olarak yasama organına (TBMM) tevdi edilmelidir.

Bu suretle;

- Hukuk düzeninin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti ilkeleri temeline oturtulması;
- Hukuka bağlılık ve hukukun üstünlüğü düşüncesinin her kesimde yerleştirilmesi,
- İddia ve savunma güçleri arasında silahların eşitliği ilkesinin sağlanması,

- Usul ekonomisi ilkesinin gereklerinin tüm yargılama alanlarında gözetilmesi,
- Adil yargılanma hakkının önündeki bütün engellerin kaldırılması,
- Mahkeme kararlarında somut olaya uygun doyurucu gerekçelere yer verilmesi;

Gibi istenilen vizyona ulaşılabilmesi için gerekli stratejilerin oluşturulması sağlanmalıdır.

- Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da belirtildiği gibi tam bağımsız yargı düzeninin sağlanması için, Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülükleri ve özellikle BM'in yargı bağımsızlığına ilişkin temel ilkeleri (20 ilke)*

* **BİRLEŞMİŞ MİLLETLER YARGI BAĞIMSIZLIĞININ TEMEL İLKELERİ** (Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığının Temel İlkeleri (Doç. Dr. Şeref Ünal, Anayasa Açısından Mahkemelerin Bağımsızlığı ve Hâkimlik Teminatı, TBMM Yay. Ankara, 1994; sayfa: 150)

Birleşmiş Milletler 7. Suç Sorunları Kongresi, 28 Ağustos-6 Eylül 1985 tarihleri arasında Milano'da yaptığı toplantıda, "Yargı Bağımsızlığının Temel İlkeleri" başlığı altında bir kurallar dizisi kabul etmiştir. Söz konusu kurallar, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 13 Aralık 1985 tarih ve 40/146 sayılı kararıyla onaylanmış ve Genel Kurul, üye devletleri milli mevzuatları ve uygulamalarında bu kurallara uymaya ve Genel Sekreteri 5 yılda bir uygulama sonuçları hakkında rapor vermeye davet etmiştir.

Temel ilkeler, devletin yargı bağımsızlığını sağlamasını ve bunun için, öngörülen ilkelere anayasalarda veya kanunlarda yer verilmesini öngörmektedir. Adalet, herkesin yetkili, bağımsız ve tarafsız bir mahkemede adil bir şekilde yargılanmasını gerektirir. Nitekim bu husus, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 10., Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin 14. ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddelerinde de belirtilmiştir. Bağımsız bir yargı, adil yargılama hakkının vazgeçilmez bir teminatıdır.

Söz konusu Kongre bu konuda aşağıda çevirisi verilen kuralları kabul etmiştir.

Yargı bağımsızlığının temel ilkeleri

Birleşmiş Milletler Şartının, adaletin ancak insan hakları ve temel hürriyetlerin ayırım gözetmeden uygulanmasının teşvik edilmesi maksadı ile işbirliği yapılarak muhafaza edilebileceği görüşünü teyit ettiği göz önüne alınarak,

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde, özellikle kanun önünde eşitlik, masumluk karinesi ve kişinin kanunla kurulmuş, yetkili, bağımsız ve tarafsız bir mahkemede kamuya açık olarak adil bir şekilde yargılanma hakkına yer verildiğini tespit ederek,

Yargının her ülkede bu ilkelere uygun olarak teşkilatlanması ve bunların tam olarak gerçekleştirilmesi için bütün çabaların gösterilmesi gerektiğine inanarak,

Yargı görevinin ifasını düzenleyen kuralların, hâkimlerin bu ilkelere uygun davranmasını sağlama amacıyla yönelik olması gerektiğine işaret ederek,

Hâkimlerin, vatandaşların hayatı, hürriyeti, hak ve görevleri ve malları hakkında nihai karar verme görevi ile yükümlü oldukları düşünülerek,

Birleşmiş Milletler 6. Suç Sorunları Kongresininin 16 sayılı kararında, Suç Sorunları Komitesini, hâkim ve savcılarının bağımsızlığı, seçimi, meslekî eğitimi ve statüleri konusunda rehber kurallar hazırlamaya davet ettiğini not ederek,

İlk önce hâkimlerin yargı sistemindeki rolleri, seçimleri ve eğitimi konularına önem verilmesi gerektiğini düşünerek,

Üye devletlere yardımcı olmak amacıyla aşağıdaki temel ilkeleri kabul etmiştir. Bu ilkeler, özellikle profesyonel hâkimler düşünülerek hazırlanmıştır. Ancak elverdikleri ölçüde meslekten olmayan hâkimler hakkında da uygulanabilir.

doğrultusunda yargıçların yargısal güvenceleri ile bağımsız ve tarafsız mahkemelerde adil yargılanma hakkının önündeki engellerin kaldırılması,

Yargı bağımsızlığı

Yargı bağımsızlığı, ülkenin anayasası veya kanunlarında yer verilmek sureti ile Devlet tarafından teminat altına alınacaktır. Yargı bağımsızlığına riayet ve onu gözetmek, bütün resmi ve diğer kurumların görevidir.

Yargı, önündeki işler hakkında tarafsız, olayın özelliklerine ve hukuka uygun olarak hiçbir kısıtlamaya etki, baskı, tehdit ve her ne sebeple olursa olsun hiçbir taraftan müdahaleye maruz kalmadan karar verecektir.

Yargı, adli nitelikteki bütün konular hakkında yargı yetkisine ve karar verilmek üzere kendisine sunulan bir davanın kanun çerçevesinde kendi yetkisine girip girmediği konusunda münhasır karar verme yetkisine sahip olacaktır.

Davaya yetkisiz veya uygunsuz olarak müdahale edilemeyecek ve adli kararlar yeniden gözden geçirilemeyecektir. Bu ilke, yetkili makamların kanunlara uygun olarak kararın gözden geçirilmesi için kanun yollarına başvurabilme hakkını etkilemez.

Herkes, yerleşmiş muhakeme usulü kurallarını uygulayan düzenli mahkemelere başvurma hakkına sahiptir. Düzenli mahkemelerin yargı yetkisine giren konularda bu yetki bertaraf edilerek başka mahkeme kurulamayacaktır.

Yargı bağımsızlığı ilkesi yargılamanın "adil bir şekilde yapılmasını ve tarafların haklarına riayet edilmesini" gerektirir.

Yargının görevini amacına uygun bir şekilde yapabilmesi için uygun kaynakların sağlanması, her üye Devletin görevidir.

İfade ve dernek kurma hürriyeti

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine uygun olarak, hakimler de diğer vatandaşlar gibi, düşünce ve ifade hürriyeti ve toplanma ve dernek kurma hürriyetine sahiptir. Ancak, bu hakların kullanılmasında hakimler daima görevlerinin fazilet ve tarafsızlığını ve yargı bağımsızlığını muhafaza edecek şekilde davranmak zorundadır.

Hakimler, menfaatlerini savunmak, mesleki eğitimlerini geliştirmek ve bağımsızlıklarını korumak amacı ile serbest bir şekilde dernek kurmak veya kurulmuş bir derneğe üye olmak hakkına sahip olacaklardır.

Yeterlik, seçim ve eğitim

Hâkimlik mesleğine, yeterli hukuk eğitimi görmüş, yetenekli ve kişilikli bireyler seçilecektir. Seçim yönteminde, amaca aykırı düşüncelerin rol oynamasını engelleyecek tedbirler alınmalıdır. Hakimlerin seçiminde, bir kişiye karşı ırk, renk, cinsiyet, din, siyasi veya diğer fikirler, millî veya sosyal menşee ve mal varlığı gibi düşüncelerle hiçbir ayırım yapılmayacaktır; ancak hâkim adayının ülke vatandaşı olması şartı, ayrımcılık olarak nitelendirilmeyecektir.

Görev şartları ve süresi

Hâkimlerin görev süreleri, bağımsızlıkları, güvenlikleri, aylıkları, görev şartları, emeklilik yaşı ve aylıkları, amacına uygun bir şekilde kanunla teminat altına alınacaktır.

Seçilmiş veya atanmış olsun hâkimlerin zorunlu bir emeklilik yaşına veya sürelerinin dolmasına kadar görevde kalmaları teminat altına alınacaktır.

Hâkimlik sıfatının kazanılması, objektif esaslara, özellikle kişilik, yetenek ve tecrübeye dayanmalıdır.

Bir mahkeme içinde bakacakları davalar açısından hâkimler arasındaki iş bölümü yargının kendi iç işidir.

Meslek sırrı ve teminat

Yargı, kamuya kapalı olarak görülen davalar ve bu sırada edinilen gizli bilgiler bakımından meslek sırrı ile bağlı kalacak ve bunları açıklamaya zorlanmayacaktır.

Millî hukuk uyarınca, disiplin soruşturması, kanun yoluna başvurma veya Devlettten tazminat talep etme hakkı saklı kalmak üzere, hâkimler hakkında görevlerini ifa sırasında almış oldukları yanlış kararlar dolayısıyla maddî tazminat davası açılmamalıdır.

Disiplin soruşturması, görevi durdurma ve göreve son verme

Bir hâkim hakkında adli veya mesleki yeteneği konusunda yapılan herhangi bir itham veya şikayet, uygun bir yöntemle, süratle ve adil bir şekilde çözümlenecektir. Hâkim kendisini savunma hakkına sahip olacaktır. Olayın incelenmesi, hâkim tarafından aksi talep edilmedikçe başlangıçta gizli tutulacaktır.

Hâkimler ancak ehliyetsizlik veya görevlerini yapmaktan alıkoynabilecek davranışları sebebiyle geçici veya sürekli olarak görevden alınabilir.

Geçici olarak görevden alma veya göreve son vermeye ilişkin işlemler, kökleşmiş yargı ilkeleri çerçevesinde yapılacaktır.

Disiplin işlemleri veya geçici olarak görevden alma veya göreve son vermeye ilişkin kararlar hakkında, bağımsız yargı organlarında kanun yoluna başvurulabilir. Bu ilke, yüksek mahkemelerin kararları, yasama organının yüce divana sevk ve benzeri kararları hakkında uygulanmaz.

- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yeniden yapılandırılması, Anayasamızın 159. maddesinin buna göre yeniden düzenlenmesi,
- Hakim ve savcı adaylarının seçimi ve mesleğe girişinde Adalet Bakanlığının etkinliğinin kaldırılması, bu yetkinin Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna verilmesi,
- Kurulun Adalet Bakanlığının yönetsel ve finansal desteği altında çalışmaktan çıkarılarak tamamen özerk bir yapıya kavuşturulması,
- Adalet ve yargı hizmetlerinin sunumunda kaliteyi arttıracak teknolojik olanakların sağlanması,
- Hukuk sistemimiz içinde bulunan avukatlık ve noterlik mesleği ile ilgili iyileştirici düzenlemelerin yapılması,
- Hukuksal sorunlardan kaynaklanan uyuşmazlıkları adliyeye intikal etmeden tarafların kendi aralarında uzlaşma kültürü ile çözümlenmelerini sağlayacak, ombudsman, kamu denetçiliği, tahkim-hakemlik, arabuluculuk, uzlaştırma kurulları gibi mahkemelerin iş yükünün azaltılmasını sağlayacak alternatif uyuşmazlık çözümü ile ilgili kurumların geliştirilmesi yönünde iyileştirici düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanım;

AB müktesebatına uyum sürecinde 1999 yılında yapılan Helsinki zirvesinde Türkiye'ye tanınan tam üye adaylığı statüsünden bu yana yargı sistemi ve adalet hizmetleri alanında çok önemli adımlar da atılmıştır.

Türkiye Adalet Akademisi kurulmuş, hakim ve savcıların uluslararası hukuk ve insan hakları konusunda eğitimi ve bilgilendirilmesi

konusunda çalışmalar yapılmış ve yapılan reformların uygulanmasında etkin role sahip olmaları sağlanmıştır.

Ceza kanunlarında, İnfaz ve Ceza Muhakemesi Kanunlarında, Tebligat Kanununda, Özel Hukuk mevzuatında, Anayasada, çok önemli köklü değişiklikler (özellikle Türkiye tarafından onaylanan, temel hak ve özgürlüklere ilişkin, usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar ile ulusal mevzuat arasında bir uyumsuzluk ortaya çıktığında, uluslararası antlaşmaların esas alınacağına ilişkin Anayasamızın 90. maddesinde yapılan değişiklik) yapılmış,

Kullanımı her geçen gün hızla yaygınlaşan internet ve gittikçe daha çok kullanılan elektronik ortamlarda iletişim ve güvenliğin sağlanması, bilişim teknolojileri olanaklarından daha fazla yararlanılması, adalet hizmetlerinin çabuklaştırılması amacıyla, Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) başlatılmış, 5070 sayılı Elektronik İmza Yasası kabul edilmiş ise de sorunlar halen yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Bölge Adliye Mahkemeleri (İstinaf) Yasası çıkarılmış ise de henüz fiilen çalışmaya başlamaları sağlanamamıştır.

Bağımsız, tarafsız ve etkin bir yargı sisteminin oluşturulması böylece hukukun üstünlüğünün korunması için, yargı üzerindeki dış etkilerin kaldırılması, yeterli mali kaynak ile eğitim olanağının sağlanması gerekmektedir.

Güçler ayrımı ilkesi doğrultusunda, yürütme ve idare organlarının siyasal ve yönetsel etkisinden uzak ve tam bağımsız bir biçimde yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılmasına ilişkin olarak Anayasada yeniden düzenlemeler yapılmalıdır.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yapısı, sayısal olarak yetersizliği, geniş takdir yetkisi, kurul kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaması, teftiş kurulunun Adalet Bakanına bağlılığı, Kurulun sekreteryasının özel kalem teşkilatının bulunmaması gibi hususlar yargı bağımsızlığı konusundaki eleştiriler olarak gündeme gelmektedir. Hakim ve savcıların idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlı olmalarına ilişkin Anayasanın 140/6 fıkrası, yargıç ve savcı adaylarının seçiminde bağımsız kurul yerine Adalet Bakanlığının etkin olması, mali özerkliğin bulunmaması da yargı bağımsızlığına aykırı olan hususlardır.

Özellikle, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun gerek oluşumu, gerek işleyişi, gerekse de idari ve mali özerkliği açısından en üst düzeyde tam bağımsız bir yüksek yargı birimi olarak anayasal ve yasal temellerde mutlaka yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Kurulun, Adalet Bakanlığının idari ve mali yapılanması dışına çıkarılarak tam bağımsız ve özerk bir yapıya dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

Hakim ve savcı adaylarının seçimi, staj işlemleri ve atanmaları, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na devredilmelidir.

Mali, idari ve özellikle de akademik özerkliklere mutlaka sahip kılınması gerekli olan Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı, Adalet Bakanlığının bir birimi olmaktan çıkarılmalı, başta hakim, savcı, avukat ve noterleri seçip yetiştirmek olmak üzere, her düzeyde gerekli uzman hukukçuların meslek içi eğitimlerini sağlamak amacıyla, her yönüyle özerk bir üst düzey organ olarak yapılandırılmalıdır.

Adalet hizmetleri ve yargı alanında görev yapan yargıç, savcı, avukat, noterler ve diğer yardımcı adalet personelinin istenen nitelikte olmasını sağlayacak eğitim sisteminin geliştirilmesi, gerekli olanakların sağlanması, ayrıca özellikle çocuk ve aile mahkemeleri

gibi uzmanlık mahkemelerindeki, adli tabip, psikiyatr, psikolog, sosyolog ve sosyal çalışmacı gibi uzman kadrolarına acilen atama işlemlerinin yapılması zorunluluğu vardır.

Adalet hizmetinde kalitenin sağlanabilmesi için yargı organlarında çalışan yargıç, savcı ve diğer personelin ödeneklerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Ne yazık ki, birinci sınıf ve birinci sınıfa ayrılmış hakim ve savcıların dışındakilerin almış oldukları ücretler neredeyse yoksulluk sınırının altında çok düşük bir seviyede bulunmaktadır.

Yargı bağımsızlığının, tam bağımsızlığın en zorunlu koşulu olduğu, devletimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk tarafından “Bir devletin kuruluşunda Anayasa’nın ilk koyduğu koşul adaletin bağımsızlığı olduğuna ve ulusun özgür sayılması buna bağlı olduğuna göre adalet gücü bağımsız olmayan bir ulusun devlet olarak bağımsızlığı söz konusu değildir” denilmek suretiyle 24.04.1920 tarihinde açık bir şekilde vurgulanmıştır.

Yargı bağımsızlığı Anayasamızın 9. maddesinde kurumsal, 138. maddesinde de kişisel olarak düzenlenmiştir. Böylece hem mahkemeler hem de yargıç bağımsız olacaktır.

Yargı bağımsızlığı, yargı organının kendi içinde de söz konusudur. Alt mahkemeler, üst mahkemelere karşı bağımsızdır. Her kademedeki mahkeme yasalarla belirlenmiş görev ve yetkileri dahilinde kendi vicdani kanılarına göre bağımsız olarak karar verecektir.

Yargı bağımsızlığının sağlanabilmesi, yargı organının tüm dış etkilere karşı korunması ile mümkün olabilir.

Bazı görevler vardır ki bunların karşılığı hiçbir şeyle ölçülemez, bunlar manevi değeri çok üstün, toplum için yaşamsal önem

taşıyan görevlerdir.

İşte yargı da bu görevlerden birisidir.

Bir toplumda adalet yeterince sağlanamamış ise, bireylerin adalete güveni, saygısı azalmakta ise, o toplumda geleceğe umutla bakmak olası değildir.

Adaleti sağlayacak olan da yargıdır.

O halde yargının bu çok önemli, yaşamsal nitelikteki işlevini yeterince yerine getirebilmesi için gerekli maddi manevi olanaklar, fiziki koşullar mutlaka sağlanmalıdır.

Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin tam olarak sağlanabilmesinin bir koşulu da yargıda örgütlenme özgürlüğünün gerçek anlamda bulunmasıdır.

Bu konu ile ilgili olarak Türkiye Yargıçlar Savcılar Birliği ile Avrupalı Yargıçlar ve Savcılar Birliği tarafından 5–6 Temmuz 2008 tarihinde Ankara’da düzenlenen “Kuvvetler Ayrılığı ve Yargıda Örgütlenme Özgürlüğü” isimli sempozyumun sonuç bildirgesinde şu hususlara yer verilmiştir.

- Yargının özgürlük ve eşitliğin güvencesi olduğu,
- Yargı bağımsızlığı, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasinin aynı doğrultuda oldukları,
- Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının demokrasinin gerçek temelini oluşturduğu,
- Demokrasinin sadece biçimsel yönünün yeterli olamayacağı, bir değerler sistemi ile birlikte yaşama geçirilmesi gerektiği ve bunun daha çok hukuk ve yargı tarafından gerçekleştirilebileceği,
- Yargı ve yargıç bağımsızlığının bölünmez bir bütün oluşturduğu,
- Yargının siyasallaşmasını engelleyecek önlemlerin alınması gerektiği,

- Çoğulculuk ilkesinin güçler ayrılığı ilkesini, özellikle yargıyı etkilememesi gerektiği,
- Uluslararası sözleşmelere göre yargıç ve savcıların dernek kurma özgürlüklerinin bulunduğu,
- Yargıç ve savcı derneklerinin, yargıç ve savcıların özgür iradeleri ile kurulması ve yönetilmesi gerektiği,
- Yargının entelektüel özgürlüğü ve bağımsızlığının da güvence altına alınması gerektiği,

Anayasamız, erkler ayrılığı ve erklerin birbirlerine üstünlüğü bulunmadığı ilkesini benimsediğine göre;

Yargının da en az yasama ve yürütme ile aynı olanaklara sahip olması gerekir.

Bunların neler olduğu bellidir. Burada detaylı olarak saymak istemiyorum. Ancak şunu belirtmeliyim ki mevcut olanaklar açısından bir karşılaştırma yapıldığında ne yazık ki yargının bu konuda epey geride kaldığı çok açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bu çileli mesleğe yıllarını vererek saçlarını bu uğurda ağartan, büyük bir özveri ile çalışarak geçirdikleri mesleki yaşamlarına son noktayı koyan, kendilerine çok görülmemesi gereken onursallık sıfatını verdiğimiz değerli emekli meslektaşlarımızın durumu daha da üzüntü vericidir.

Önceki yıllarda yapılan iyileştirmelerden yararlanamadıkları için fiilen çalışanlarla aralarındaki ücret uçurumu iyice açılmış durumdadır.

Konu zaten Anayasa Mahkemesinin de gündemindedir.

Bu hususta da mutlaka yasal düzenlemeler yapılmalı ve adaletli bir ücret dağılımı sağlanmalıdır.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Konuşmamın bu bölümünde çok önemli ve yoğun sorunlar içinde bulunan, çok zor koşullar altında çalışan ve bu yıl 140. kuruluş yıldönümüne ulaşmış bulunan adli yargının öncü kurumu Yargıtay'dan söz etmek istiyorum.

6 Mart 1868 tarihinde "Divanı Ahkâmı Adliye" adıyla kurulan Yargıtay, 18.06.1879 tarihli Nizamı Mahkemeler Kuruluş Kanunu ile "Mahkeme-i Temyiz" adını almış, Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti tarafından Sivas'ta "Muvakkat Temyiz Heyeti" olarak kurulan Yüksek Mahkeme daha sonra "Temyiz Mahkemesi" adı altında Eskişehir'e nakledilmiş, daha sonra da 10.06.1935 tarih ve 2769 sayılı Yasa uyarınca Ankara'da yapılan binasına taşınmış, 10.01.1945 tarihli 4695 sayılı Yasa ile de "YARGITAY" adını almıştır.

Anayasal bir kurum olarak Anayasamızın 154. maddesinde yer alan Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmaktadır.

Yargıtay üyelerinin nitelikleri, seçimi, Yargıtay Birinci Başkanı, başkanvekilleri, daire başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ve vekilinin ne şekilde seçileceği de bu madde kapsamında belirlenmiştir.

Yargıtay'la ilgili diğer hususlar da yine bu madde gereğince, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenmiş bulunmaktadır.

Öncelikle belirtmek isterim ki, yıllardır uygulanmakta olan mevcut Yargıtay Yasasının, günün koşullarına yeterince cevap ve-

rememesi ve Bölge Adliye Mahkemeleri Yasasının yürürlüğe girmesi ile bu yönde de yeni düzenlemeler yapılmasının gerekmesi nedeniyle, büyük çapta değişiklikleri kapsayan bir yasa değişikliği tasarısı TBMM'ne sevk edilmiş ise de geçen zaman içerisinde değişen koşullar ve Bölge Adliye Mahkemelerinin de çalışmaya başlatılmaması karşısında bu değişiklik tasarısı da yetersiz kaldığından yaptığımız temaslar sonucu hükümetin de olumlu görüşü ile yasalaşma süreci durdurulmuş olup günün koşullarına uygun, gelecekte de çok uzun yıllar gereksinimi karşılayacak yeni bir değişiklik tasarısı hazırlamak üzere, Yargıtay'da kurulan komisyon çalışmalarını halen sürdürmektedir.

Yargıtay bugün ne acıdır ki özellikle iş yükü yönünden akıl almaz bir sorun yumağı içerisinde bulunmaktadır.

Olumsuz fiziki koşullar, bina sorunu, personel yetersizliği, adalet hizmetinin istenilen düzeyde hızlı bir biçimde yerine getirilmesini engellemekte, çok sayıda dava dosyasında zamanaşımı nedeniyle düşme kararı verilmekte, hukuk davalarında hakkın teslimi çok uzun sürelerle uzamakta, bu da toplumun adalete olan saygı ve güven duygusunun zedelenmesine neden olmaktadır.

Bunların çareleri acilen bulunmalıdır.

Yargıtay'ın dünya standartlarına göre zaten çok olan daire sayısının geçici olarak arttırılması, dairelerdeki beşer kişilik heyetler halinde çalışma zorunluluğu değiştirilerek, davaların niteliğine göre daha az heyetlerle çalışılabilmesinin sağlanması, üye sayısının çoğaltılması, temyiz koşulları yeniden düzenlenerek nispeten basit uyuşmazlıkların, nizasız kazaya ilişkin konuların gereksiz yere Yargıtay'a gelmesinin önlenmesi, personel kadrosunun yeterli sayıda arttırılması yolunda çalışmalar yapılmalıdır.

Burada rakamlarla başınızı ağrıtmak istemem ama iş yükünün ne denli ağır olduğunu bu vesile ile kamuoyunun bilgisine sunmak üzere bazı rakamları vermek istiyorum:*

2006 yılı itibariyle Hukuk ve Ceza Daireleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bir önceki yıldan devir ve yeni gelenler olmak üzere bulunan toplam 1.091.392 dosyanın 462.559'u çıkarılmış 456.462'si ise 2007 yılına devredilmiştir. 2007 yılı itibari ile ise devir ve yeni gelen olarak bulunan toplam 1.277.429 dosyadan 455.540 adedi çıkarılmış, 650.158 dosya ise 2008 yılına devredilmiştir.

Bu rakamlar ve yıllık artış oranının büyüklüğü (%25) iş yükü sorununun ne denli ciddi boyutlarda olduğunu çok açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

* 2006 Yılı İtibariyle

Yargıtay Ceza Daireleri	
Gelen + 2005'den devir	149.074 + 136.135 = 285.209
Çıkan	144.204
Devir	141.005
Yargıtay Hukuk Daireleri	
Gelen + 2005'den devir	325.641 + 69.421 = 395.062
Çıkan	318.355
Devir	76.707
Genel Toplam	
Gelen + 2005'den devir	474.715 + 205.556 = 680.271
Çıkan	462.559
Devir	217.712
Yargıtay C.Başsavcılığı	
Gelen + 2005'den devir	327.462 + 83.659 = 411.121
Çıkan	172.321
Devir	238.800

2007 Yılı İtibariyle

Yargıtay Ceza Daireleri	
Gelen + 2006'dan devir	182.773 + 141.005 = 323.738
Çıkan	129.420
Devir	194.318
Yargıtay Hukuk Daireleri	
Gelen + 2005'den devir	354.374 + 76.707 = 422.081
Çıkan	326.120
Devir	95.961
Genel Toplam	
Gelen + 2006'dan devir	528.107 + 217.704 = 745.811
Çıkan	455.539
Devir	290.272
Yargıtay C.Başsavcılığı	
Gelen + 2006'dan devir	292.860 + 238.800 = 531.660
Çıkan	181.771
Devir	349.889

Yargıtay bugün üç hatta dört ayrı binada hizmet vermekte, dosyalar binalar arasında en ilkel koşullarda taşınmakta olup, dosyaları koyacak, hakimlerimizi ve kalem personelini oturtacak yer bulunamadığı gibi, Yargıtay üyelerimizin üstlendikleri görev ve sorumluluğa, görevin saygınlığına uygun çalışma ortamı da bulunmamaktadır. Mevcut binamız ve fiziki koşullar had safhada yetersiz durumdadır.

Bu konuda olumlu bir adım atılmış, Yargıtay'ın saygınlığına uygun ve yaptığı adalet hizmetini karşılayacak nitelikte yeni hizmet binasının yapımı için arsa tahsisi sağlanmış olup burada bu konuda katkısı bulunan tüm yetkililere teşekkür ediyorum. Hizmet binasının bir an önce gerçekleşmesi için de gereken çabayı göstereceklerine inanıyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Yıllardır dile getirdiğimiz ancak bir türlü çözümleyemediğimiz, protokol sorununu da bir kez daha huzurlarınızda dile getirmek istiyorum.

Ne yazık ki, bugün uygulanmakta olan Devlet protokolündeki, Yargıtay Daire Başkan ve üyelerinin yerleri, kuvvetler ayrılığı ilkesine, yargının konumu ve saygınlığına uygun olmayacak derecede çok aşağılarda bulunmaktadır.

Daha önce de bu sorunun çözülmesi için gerekli girişimler yapılmış, ancak bir sonuç alınamamıştır.

Devletimizin protokol düzenlemesi Dışişleri Bakanlığı Protokol Genel Müdürlüğü tarafından yapılarak Sayın Cumhurbaşkanının takdir ve tensiplerine sunulmaktadır.

Genelde, resmi ya da özel törenlerde uyulması gereken kurallar “protokol” olarak tanımlanmakta ise de, siyasi ve bürokratik hiyerarşide ilişkilerin yöntemini bu kavram ifade etmekte ve bu nedenle de salt kavram olarak kalmayıp, şeklin ötesinde adeta devletin yapısını belirleyecek, bir bakıma devletin düzeni ile hukuk ve demokrasi planını oluşturmaktadır.

Anayasal düzenlemede yasama, yürütme ve yargı üç temel erk olarak yer almaktadır. Bu nedenle yargı erkinin de devlet protokolü içinde yer alması kaçınılmazdır. Ancak bulunacağı yerin konum ve saygınlığı ile uyumlu olması gerekir.

Protokol listesindeki sıralamaya bu yönden bakıldığında ne yazık ki yargının yerinin hiç de konumuna uygun nitelik taşımadığı görülmektedir.

Bir kısım bürokratlar Yargıtay ve Danıştay üyeliği için aday aday oldukları halde protokol listesinde Yargıtay, Danıştay Daire Başkanı ve üyelerinin önünde yer almaktadır.

Yargıtay üyelerinden oluşan Birinci Başkanlık Kurulu önünde yemin ederek göreve başlayan üst kurul başkanları da yine aynı şekilde protokolda ön sıralarda bulunmaktadır.

Yine birçok idari kurul başkan ve üyeleri Yargıtay ve Danıştay Daire Başkan ve üyelerinin önünde yer almaktadır.

Yüksek mahkemeler arasındaki eşitlik ilkesine aykırı olarak, Anayasa Mahkemesi üyelerinin sırası Yargıtay Birinci Başkanvekillerinin üzerinde bulunmaktadır.

Yargıtay ve Danıştay Başkanları, Anayasa Mahkemesi Başkanından hemen sonra gelirken, aynı yüksek mahkemelerin daire başkan ve üyeleri Anayasa Mahkemesi üyelerinin çok gerisinde (Anayasa Mahkemesi Üyeleri 26, Yargıtay, Danıştay Daire Başkan

ve üyeleri 57 ve 58. sırada) yer almaktadır.

Bu hususlar da gözetilerek protokol listesinin yeniden düzenlenmesi ve sıralamada yargıya anayasal konumuna uygun bir yer verilmesi vazgeçilmez isteklerimizden birisidir.

Sayın Cumhurbaşkanım;

01.01.2005 tarihinde Yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası uyarınca 2010–2014 yıllarına ilişkin olarak Yargıtay'ın Stratejik planını hazırlamak üzere oluşturulan komisyon tarafından yapılan çalışmalar sonunda sorunlarımıza ve çözüm yollarına ilişkin çok önemli tespitler ortaya konulmuştur.

Bunları özetle başlıklar halinde sıralamak istiyorum.

Yargıtay'ın Temel Değerleri:

- Atatürk ilke ve devrimlerine bağlılık
- İnsan onuruna ve insan haklarına saygı
- Evrensel hukuk ilkelerine bağlılık
- Adalet
- Bağımsızlık
- Tarafsızlık
- Demokratik değerlere bağlılık
- Yönetimde katılımcılık
- Özgürlükçü yaklaşım
- Eşitlik ve hakkaniyet
- Güvenilirlik
- Saydamlık
- Etkinlik

- Erişebilirlik
- Tutarlılık
- Mesleki bilgi ve birikime değer vermek
- Kurum çalışanına saygı ve güven
- Yetkinlik
- Katılımcılık
- Gelişimcilik
- Kalite

olup;

Yargıtay'ın misyonu; (Kurumun varlık sebebi, ne yaptığı, nasıl yaptığı ve niçin yaptığının açıkça ortaya konulması);

Yukarıda sayılan temel değerlere bağlı olarak, adli uyuşmazlıkların adil, tarafsız, bağımsız ve güvenilir bir biçimde insan onuruna, hak ve özgürlüklerine uygun olarak, hukukun evrensel ilkeleri de gözetilerek, makul sürede, etkili, verimli yöntemlerle çözümlenmesi, ülkedeki hukuksal uygulamalarda birlik ve istikrar sağlamak amacıyla yargısal kararların denetlenmesi ve yönlendirilmesidir.

Yargıtay'ın vizyonu (Kurumun ideal geleceği, uzun vadede neler yapmak istediği) ise;

Adli yargı teşkilatının önderi olarak yargılama faaliyetinin, hukuk devleti gereklerine uygun gerçekleştirilmesini sağlayan, toplumun adalet beklentisine cevap verebilen, güvenilir, Türk hukukunun gelişimine de önderlik eden, demokratik hayatın gelişmesine katkısı bulunan, özgürlükçü bir yaklaşımla, hızlı, tarafsız, saydam ve adil yargılamada ulusal ve uluslararası tüm mahkemelere örnek ve öncü olan bir yüksek mahkeme olmaktır.

Yargıtay'ın kurum olarak güçlü yönleri;

- Adli yargıda son karar mercii olması (bir kısım davaları ilk derece olarak yargılar)
- Uzun tarihsel alt yapıya sahip olması
- Kurumun bağımsız olması (politik etkilerin dışında kalması)
- Yargıtay Cumhuriyet Savcısının siyasi partiler üstünde denetim yetkisinin bulunması
- Yargıtay Cumhuriyet Savcısının Yüce Divanda iddia makamını temsil etmesi
- Yargı erki adına adli yıl açılışlarının kurumca düzenlenmesi
- Bir kısım mahkemelere üye seçmesi (Anayasa Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi)
- Kurum mensuplarının insanüstü çaba göstererek çalışmaları
- Kurumun elektronik altyapı olanaklarının bulunması ve personelin de bunu benimsemiş olması
- Güçlü kurumsal kimlik ve kültürün oluşmuş bulunması
- Bir kısım kurullara üye göndermesi (YSK, Rekabet Kurumu)
- Kurumsal saygınlığa sahip olması
- Kurum çalışanlarının yaptıkları işin önemine inanması
- Kurumun Adalet Akademisinin yönetim ve eğitim kadrosunun oluşumunda yer alması
- HSYK'da kurumun ağırlığının olması
- Çalışanların kalıcı ve istikrarlı olması
- Kurumun yeterli güvenlik sistemine sahip olması
- Kurumda başarılı olanların yükselme olanağına sahip olması
- Çalışanların değişime açık olması
- Kurumun eğitim ve dinlenme tesislerinin bulunması
- Demokratik katılımın üst düzeyde olması

Yargıtay'ın kurum olarak zayıf yönleri;

- Değişime karşı direnç gösteren statükocu yapı nedeniyle teknolojik ve bilimsel gelişimler konusunda gerekli çalışmaların yeterince yapılamaması
- Fiziki yapının yetersizliği
- Tetkik hakimleri ve Cumhuriyet savcılarının yapılan işin önemine uygun hukuksal statüye kavuşturulamamış olması
- İlk derece mahkemeleri ile içtihat paylaşımının yeterli seviyede olmaması nedeniyle fazla iş yüküne sebebiyet verilmesi
- Motivasyon artırıcı çalışma yöntemlerinin olmaması
- Meslek içi eğitime fazla önem verilmemesi
- İş kapasitesine uygun Yargıtay örgütlenmesinin olmaması
- Yargıtay çalışanı seçiminde, alımında ve dağıtımında iş gereklerinin gözetilememesi
- Yabancı dil bilen üye, hakim, Cumhuriyet savcısı ve personelin olmaması ve bu konuda yeterli çalışma yapılmaması, yurt dışında eğitim olanaklarının bulunmaması
- Yargıtay'da bilimsel kurul oluşturulmaması
- Personel hakkında yeterli ve gerekli cezalandırıcı ve ödüllendirici uygulama yapılmaması
- Daireler arasında görev uyuşmazlığından kaynaklanan süre kaybını önleyecek gerekli mekanizmanın oluşturulamaması
- Yargıya ilişkin temel konularda düşünce oluşturup dokümantasyon işlemi yapacak birimin oluşturulmaması (AR-GE birimi)
- Fiziki koşulların rasyonel kullanılamaması

- Yargısal sorunların kişisel çabalarla çözümlenebileceği yolunda toplumdaki yaygın düşünce
- Yargıtay'da bulunan dosyaların güvenliğinin sağlanması için gerekli alt yapının oluşturulamaması
- Yeterli kurumsal arşiv ve kütüphane olanağının bulunmaması
- Çalışan personele asgari yaşam ve geçim standartlarına sahip olabilmeleri için gerekli olanakların sağlanamaması

Sorunlara neden olabilecek tehditler

- Yargıtay'ın kendi çalışma tarzına uygun ve gerekli donanıma sahip bir binaya kavuşturulmamış olması
- Yargıtay üyeliği seçiminde uyulması gereken objektif kriterlerin mevzuatla önceden belirlenmemesi
- Temyize gelen dosya sayısının azaltılması yönünde etkin tedbirlerin alınmaması veya bu konuda gecikmeler yaşanması (İstinaf mahkemeleri, alternatif çözüm yolları, vs.)
- Tetkik hakimi ve Yargıtay savcılarının yurt içi ve yurt dışında meslek içi eğitim almaları için gerekli maddi ve yasal alt yapının oluşturulamaması,
- Genel bütçeden Yargıtay'a ayrılan payın azlığı
- Personel maaşlarındaki azlıktan kaynaklanan motivasyon eksikliği
- Yargıtay Başkan ve üyeleri ile tetkik hakimi ve Yargıtay savcılarının mesleklerine katkıda bulunacak yabancı dil eğitimini almaları için gerekli maddi ve yasal alt yapının oluşturulamaması,

- Adli, siyasi ve sosyal nedenlerle, toplumda çeşitli kesimlerde yargı ve Yargıtay'la ilgili olarak olumsuz imaj yaratılması
- Siyasi, ekonomik ve hukuki alanlardaki istikrarsızlık
- Diğer ülke Yargıtayları ile üye, tetkik hakimi ve Yargıtay savcısı bazında ilişkilere girilmesi ve ortak çalışma yapılması konusunda gerekli maddi ve yasal altyapının oluşturulmaması
- Tetkik hakimlerinin mevcut statülerinin Yargıtay mevzuatında açıkça belirlenmemiş olması
- Yargıtay üye, tetkik hakimi ve Yargıtay savcılarının uygun olmayan çalışma koşullarında ve aşırı iş yükü altında çalışmalarını nedeniyle, kişisel gelişime yeterli zaman ve olanak bulamamaları
- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Tasarısında hakimler aleyhinde açılan tazminat davalarının Adalet Bakanlığınca ilgili hakimın ceza kararı ile mahkumiyeti ortaya konmadığı takdirde dahi rücu edilebileceğine ilişkin düzenleme yer alması
- Özlük hakları açısından tetkik hakimi ve Yargıtay savcılarının Yargıtay bünyesine dahil edilmemesi
- Temyize gelen dosya sayısının aşırı fazla olması

Sorunları gidermek için fırsatlar

- Yargıtay Kanunu değişikliği
- AB uyum sürecinde yapılan mevzuat değişiklikleri
- Tüm yargı mensuplarının yurt dışı bilgi, görgü ve eğitim olanaklarının artırılması yönünde yapılan çalışmalar

- Yargıtay Kanunu değişikliği sırasında tetkik hakimleri ve Cumhuriyet savcılarının durumlarının gözden geçirilmesi
- İstinaf mahkemelerinin kurulma süreci
- Anayasa değişikliği çalışmaları
- Yargıtay'ın yeni yapılanmaya ve stratejik plan oluşturmaya zorunlu hale gelmesi
- Türkiye'deki demokratik hayatın ve demokrasi kültürünün gelişmesinin, demokratik, adil, tarafsız, hızlı, etkin ve verimli bir yargılama sürecini zorunlu kılması
- Toplumun yargıdan beklentilerinin artması
- Ekonomik ve sosyal hayatın gelişmesi ve uluslararası ilişkilerin artması nedeniyle yargıda hızlanmanın sağlanmasına yönelik beklentiler
- Yargıda hızlanmayı ve güvenilirliği sağlayacak yasal değişiklikler

Yargıtay'ın kurum olarak güçlü yönleri, zayıf yönleri, sorunlara neden olabilecek tehditler ve bunları giderecek fırsatlar bu şekilde detaylı olarak sayıldıktan sonra yapılacak çalışmaların amaçları da şu şekilde belirlenmiştir.

Amaçlar;

- Yargıya saygı ve güvenin arttırılması
- Etkinlik ve verimliliğin artırılması için yüksek yargı mensuplarının çalışanlarının bilgi ve birikim düzeyinin yükseltilmesi, adaletin hızlı gerçekleşmesi için son teknolojilerin etkin bir biçimde kullanılması, kaliteli hizmet üretecek düzeyde yeterli ve nitelikli insan kaynağına sahip olunması

- Yargıtay'ın konumu ve fiziki gereksinimlerine uygun bina ile teknik alt yapının sağlanması, bu suretle çalışma ortamının verimliliğini arttıracak biçimde iyileştirilmesi
- Yönetime katılımı ve çalışanların motivasyonunu artıran çalışmalar yapılması
- Yargıtay mensupları, üyeler, tetkik hakimleri ve diğer çalışanlarının insan onuruna yakışır yaşam düzeyi gereksinimlerini karşılayacak motivasyonlarını artıracak, mali, kültürel ve sosyal olanakların sağlanması
- Bölge Adliye Mahkemelerinin faaliyete geçme süresindeki belirsizlik ve eldeki iş birikimi gözetilerek toplumun adalet beklentisine cevap verebilmesi için Yargıtay teşkilatının genişletilerek yeniden düzenlenmesi
- Medya ve halkla ilişkilerin etkin biçimde gerçekleştirilmesinin sağlanması
- İlk derece mahkemelerinin doğru ve isabetli karar vermelelerinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınması
- Ulusal ve uluslararası hukukun gelişimini sağlamak üzere Yargıtay kimliğine uygun gerekli düzenlemelerin yapılması
- Yargıtay'ın yargılama faaliyetlerini verimli olarak sürdürebilmesi için iş yükünü azaltacak tedbirler alınması, bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması
- Bilişim teknolojilerinin gelişmeler ve adalet teşkilatının gereksinimleri de gözetilerek güncellenmesi

olarak tespit edilmiş ve bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli hedeflerin neler olduğu da ayrıntılı bir biçimde gösterilmiş olup bu hedeflerin başlıcaları şunlardır:

- Yargıtay daire başkan ve üyelerinin devlet protokolünde yaptıkları işin değer ve önemine uygun konumda yer almaları için gerekli çalışmaların yapılması,
- Yargıtay üyeliği seçiminin Yargıtay Genel Kurulu tarafından gösterilecek adaylar arasından yapılması,
- Yargıtay kararlarına herkesin erişebilmesi için gerekli alt yapının oluşturulması,
- Yüksek yargı mensupları, tetkik hakimi ve Cumhuriyet Savcılarının yurtdışı mesleki kariyer ve yabancı dil eğitimlerinin yerli ve yabancı üniversiteler ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak gerçekleştirilmesi,
- Gerek yurt içi gerekse yurtdışı olmak üzere doktora ve yüksek lisans eğitimlerinin teşvik edilmesi,
- Yabancı ülke yüksek mahkemeleri ile eğitim-işbirliği olanaklarının artırılması için uluslararası sempozyumlar düzenlenmesi, yurtdışı çalışma ziyaretlerinin sağlanması,
- Mevzuat değişikliklerinin değerlendirilmesi ve uygulamada uyum sağlanması için seminerler düzenlenmesi,
- Yargılama faaliyetlerinde teknolojinin verimli olarak kullanılabilmesi için eğitim çalışmaları yapılması, eğitim, araştırma ve dokümantasyon bürosu kurulması,
- Bilimsel kurul oluşturulması,
- Kütüphanecilik, arşivleme ve teknik konularda uzman eleman istihdamının sağlanması, elektronik ortamda hizmet verebilecek kütüphane oluşturulması,
- Personelin meslek içi ve uzmanlık eğitimlerinin desteklenmesi,
- Yargılama faaliyetinden yararlananlar tarafından yapılan katkılardan Yargıtay personeline de pay ayrılması,

- Yargıya ilişkin bilimsel konularda araştırma, inceleme, dokümantasyon işlemi yapacak AR-GE Kurulu ve insan hakları bilgi merkezi oluşturulması,
- Hukuk ve ceza dairelerinin iş durumu gözetilerek daire sayısının arttırılması,
- Gerekli altyapı ve fiziki olanakların sağlanabilmesi için hizmetin görülmesine elverişli Yargıtay binasının bir an önce yapılmasının sağlanması, olarak sayabiliriz.

Bilindiği gibi 07.10.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun uyarınca iki yıl içinde kurulup faaliyete geçmesi öngörülen Bölge Adliye Mahkemelerinin dokuz bölgede kuruluşuna ilişkin karar 05.06.2007 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak ilan edildiği halde, altyapı ve eleman temini sağlanamadığı için bu güne kadar çalışmaya başlamaları gerçekleştirilememiş olup en iyi tahminle 2010 yılı başında faaliyete geçmesi öngörülmektedir.

Yargının hızlanması, Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması ve içtihat mahkemesi olma niteliğindeki gerçek işlevine kavuşması yönünde kurulması beklenen bu adli mekanizmanın bu şekilde askıda kalması da, yasalarda özellikle ceza yasalarında yapılan köklü değişikliklerle birlikte sorunların katlanarak artmasına neden olmuştur.

Bugün şöyle bir baktığımızda, hakimiyle, savcısıyla, personeliyle yargı çok büyük bir özveri ile gece gündüz, mesai saati, tatil demeden çalışmakta ise de ne yazık ki mekan, araç ve personel yetersizliği nedeniyle inanılmaz boyutlara ulaşan iş yükünün giderilmesi, istenen ve özlenen doğru ve hızlı adaletin sağlanması mümkün olamamaktadır.

Yıllarca söylediğimiz, dile getirdiğimiz, Anayasamızın da gereği olan mali özerklik sağlanamadığı için, bütün gereksinimlerimizi yürütmeyi temsil eden hükümetlerden talep etmek durumundayız.

Elbette başka birçok kurumun, aynı şekilde gereksinimleri vardır, olacaktır da.

Ancak, yaptığımız görevin önemi, aciliyeti gözetilerek taleplerimize öncelik tanınması gerektiğine inanıyoruz.

Şunu da belirtmek isterim ki taleplerimize olumsuz yanıt verildiğini söyleyemeyiz. Ancak, bürokratik işlemler, engellemeler nedeniyle somut adımların atılması gecikmekte bu nedenle de sorunlar kartopu gibi büyümeye devam etmektedir.

Göreve başladıktan kısa bir süre sonra gerek Sayın Cumhurbaşkanı, Başbakan, Adalet Bakanı, gerekse hükümetin ve yasanın ilgili diğer üyeleri ile temasa geçerek bu sorunlarımızı kendilerine ilettik. Elbette ki gereken hassasiyeti gösterdiler. Bazı adımlar da atıldı. Ancak bunlar yeterli olmadı.

Üzülerek söylemek isterim ki;

Bütçeden yargıya ayrılan pay hâlâ Cumhuriyet döneminin en düşük düzeylerinde, bu görevin konumuna hiç yakışmayacak miktardadır.

Avrupa Birliğine girmek istiyoruz, ancak görülüyor ki bizi içlerine almaya pek gönüllü değiller. Yapılan reformları yeterli bulmuyorlar, yenilerini istiyorlar.

Ne yazık ki, ben yalnız yargı için söylüyorum, bu yapı ile, sadece bugünün değil geçmiş yılların da birikimi sonucu büyük bir yoğunluğa ulaşmış bulunan bu ağır sorunlar ile AB standartlarını yakalamamız, o birliğe entegre olmamız elbette çok zordur.

Hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı gibi sorunların hiç de gündeme gelmediği bu ülkelerde yargıya bakış açısının da yargının konumunun da ülkemizden çok farklı olduğu gözlemlenen bir gerçektir.

Bütün bu sorunlarımızın giderilmesi için gerekli adımların en kısa zamanda atılacağına ilişkin beklentimi sizlerin huzurunda bir kez daha dile getirmek istiyorum.

Bu karamsar tabloya rağmen yine de hiçbir zaman bir umutsuzluk ortamı yaratmak istemiyorum.

Gerek bireyler gerek kurumlar olarak birbirimize inanarak, güvenerek, birbirimizi severek, saygı duyarak, hiçbir komplekse kapılmadan birlikte yapılacak çalışmalarla bu sorunların ergeç üstesinden gelineceğine inanıyorum.

Devlet adamlığı bilinciyle, duygusallıkları bir yana bırakarak, her şeyin toplum için insanımız için olduğu düşüncesiyle hareket edildiğinde çok güzel şeyler yapılacağına inanıyorum.

Şunu da belirtmek isterim ki;

Milli birlik ve beraberliğimizin güvencesi olan toplumsal değerlerimizi yok ederek, inkâr ederek değil, onları daha da zenginleştirerek, çağın gereklerine uygun hale dönüştürerek, birleştiricilik işlevi kazandırarak toplumda birlik ve beraberliği güveni sağlayabileceğimiz kuşkusuzdur.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Bütün bu olumsuzluklara rağmen, tüm yargı mensupları büyük bir özveri ile adalet hizmetini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışırken, yargının hiç de hak etmediği bir takım haksız eleştiri ve ithamlarla karşı karşıya kalması, hukukun üstünlüğü ve yargı ba-

ğimsizliğini savunmanın dışında bir düşüncesi bulunmayan bizleri fazlasıyla üzmektedir.

Her zaman söylediğimiz gibi herkese toplumun her kesimine gerekli olan bu ilkelerin zedelenmesi, geriye itilmesi herkes için bütün toplum için zarara neden olacak hukuk devleti olgusunu da temelden sarsacaktır.

Yaşanan son olaylar, hukuk devleti ilkesinden uzaklaşmanın yarattığı boşluğun mafya türü çeteleşmelerle nasıl doldurulduğunu çok açık bir biçimde göstermiştir.

Devleti kurtarma düşüncesi ile olsa bile yanlış yanlışla düzeltme olgusunun topluma ne denli zarar verdiği de bu olaylarla açıkça ortaya çıkmıştır.

Kimin suçlu kimin suçsuz olduğunu tespit etmek ve suçlu görülenlere yasaların öngördüğü yaptırımları uygulamak yargıya ait bir görevdir.

Herkesin, hukuk devleti olmanın doğal sonucu olan bu kurala saygılı olması gerekir.

Dilerim ki, mümkün olan en kısa sürede, hukuki süreç içinde, yanlışlar doğrular birbirine karıştırılmadan, hukuk siyasallaştırılmadan, yargılama tamamlanarak, gerçek ve doğru bir çözüme ulaşılır, gerçek suçlular cezalandırılır. Böylece hukuk devleti olmanın hukukun üstünlüğü ilkesinin anlamı bir kez daha ortaya konulmuş olur.

Burada şunu da belirtmek isterim ki; elbette herkes gibi, her kurum gibi, ne kadar sorunu olsa da yargı da eleştirilebilir. Yanlış görülen kararları tartışılabilir. Ancak, bu eleştiriler demokra-

tik anlayış içerisinde, hakaret ve iftira boyutuna varmadan iyi niyetli ve yapıcı yönde olmalıdır.

Bu vesile ile kamuoyunda dördüncü kuvvet olarak tanımlanan yazılı, işitsel ve görsel basına da seslenmek istiyorum.

İnanıyorum ki değerli basın mensuplarının büyük çoğunluğu üzerlerine düşen görevi büyük bir sorumlulukla yanlış düşüncelere alet olmadan özveri ile çalışarak yerine getirmektedir. Basından beklenen de budur. Kurumlar ve bireyler arası iletişimi sağlamak, belirli konularda sağlıklı bir biçimde onları bilgilendirmek suretiyle toplumun gelişmesine, çağdaş ülkeler seviyesine ulaşmasına katkıda bulunmak, basının temel görevidir.

Yukarıda da belirttiğim gibi yanlış görülen her şeye basın yolu ile de eleştiri getirilebilir.

Ancak ne yazık ki yazılı, işitsel ve görsel basınımızın az da olsa bir kısmı tarafından gerek yargıya gerekse toplumun temel taşları olan başka kurumlara yönelik çok haksız, yersiz, iftiraya, suç isnadına varan Cumhuriyetin temel ilkelerine ve değerlerine aykırı nitelikte, Ceza Kanununda, Basın Kanununda açıkça suç sayılan, adil yargılamayı etkilemeye, hazırlık soruşturmasının gizliliğinin ve yayın yasağının ihlaline yönelik maksatlı yayınlar yapıldığı görülmektedir.

Gönül arzu eder ki, bu yanlış davranışlar en kısa sürede sona ersin, demokratik tartışma ortamında doğrular, yanlışlar gerçekçi bir biçimde ortaya konulsun, devletin, toplumun birliğimizin, bütünlüğümüzün güvencesi olan temel kurumlar, bireyler yıpratılmasın. En içten dileğimiz budur.

Yıllardır süren çabalara, kolluk güçlerinin, Türk Silahlı Kuvvetlerinin çok büyük bir özveri ve kahramanca, hayatları pahasına

verdikleri mücadeleye rağmen tüm dünyada olduğu gibi yurdu-muzda da bölücü ve irticai terör ne yazık ki sona erdirilememiştir.

Terör nedeniyle devletimizin uğradığı maddi ve manevi ka-yıp çok büyüktür.

Terörle mücadelenin güçlü bir biçimde yürütülmesi ve terö-rün bitirilebilmesi için gerekli olan devletin savunma mekanizmalarını, moral değerlerini zaafa uğratma çabalarına hiçbir şekilde pirim verilmemelidir.

Uluslararası terörün boyutları, ülkemizin bulunduğu coğraf-yadaki jeopolitik konumu ve globalleşen dünyada hızla değişen dengeler, Karadeniz bölgesinde son yaşanan olaylar nedeniyle ye-niden baş gösteren doğu-batı çekişmesi, gerek iç gerekse dış poli-tikada ne kadar güçlü ve dikkatli olmamız gereğini bunun için de birlik ve beraberliğe ne kadar muhtaç olduğumuzu açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanım;

Geleceğe olumlu bakabilmek için, geçmişimizi, geçmişte ya-şadıklarımızı da çok iyi bilmemiz gerekmektedir.

Yüce Atatürk ve onun fedakâr silah arkadaşları öncülüğünde gerçekleştirilen ve binlerce vatan evladının canı pahasına kazanılan Milli Kurtuluş Savaşı sonunda yoktan var edilerek çağdaş ilkelere dayalı olarak kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin her şeye rağmen çok sağlam olduğuna inanıyorum.

Bu temel ilkelere hepimiz sahip çıkmak, onları korumak, kol-lamak durumundayız. Dayanılan temeller çökerse bundan hepimi-zin zarar göreceğini söylemeye gerek yoktur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün kurumları, bu temel ilkeleri korumak ve sonuçta toplumun güvenini, refahını, mutluluğunu sağlamak için vardır.

Devlet olmanın temel felsefesi de budur.

Herkesin, bilhassa gençlerin, Polatlı'yı, Çanakkale'yi, Afyon'u, millet olarak kahramanlığımızın ve Kurtuluş Savaşımızın simgesi olan buraları ve diğer yerleri mutlaka görmeleri, o günleri, ülkenin her yöresinin insanları tarafından vatan için, ölüm pahasına, fedakârca verilen mücadeleyi benliklerinde hissetmeleri ve böylece Cumhuriyetin değerini daha iyi anlamaları gerekir.

Bu vesile ile bu günlere gelmemizi sağlayan, bu çağdaş ülkenin temellerini atan, Yüce Atatürk'ü, onun dava arkadaşlarını, bir kez daha saygı ve şükranla anmak istiyorum.

Hiçbir kişi ve kurum bu temel değerleri sarsacak, zedeleyecek davranış içerisinde bulunmamalıdır. Onların çizdiği yolda, gösterdikleri çağdaş ilkeler doğrultusunda ülkemizi daha ileriye daha iyiye, doğruya, güzele götürecek çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştıracak çözümler aramalıyız.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım;

Her yönüyle aydınlık, Cumhuriyet ilkelerine gönülden bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olmanın koşullarını tam anlamı ile yerine getirmiş bir Türkiye'yi, tüm yargı mensuplarının, görev, yetki ve konumları ile uyumlu Avrupa Birliği ve çağdaş ülke-

ler standartlarında her türlü maddi-manevi olanağa sahip olarak yargılama görevini tam bir güven ortamı içerisinde, rahat ve huzurlu bir şekilde yerine getirdikleri günleri en kısa sürede görmek dileğiyle, sözlerimi burada bitirirken, bu anlamlı günümüzde bizlerle birlikte olmanızdan duyduğum mutluluğu bir kez daha yineleyerek sizlere en içten saygılarımı ve sevgilerimi sunuyorum.

Hasan GERÇEKER
Yargıtay Birinci Başkanı